

Het bereik van De Nationale Voorleeswedstrijd

Elisa Jansen

Student nr. 1532731

Literatuurwetenschap

Bachelorscriptie

Begeleider Vrije Universiteit: prof. Dr. D. H. Schram

Begeleider Stichting Lezen: mevr. D. van der Zander

Mei 2008

Vrije Universiteit Amsterdam

Inhoud	
Voorwoord	4
Inleiding	5
Samenvatting	7
Hoofdstuk 1 Leesbevordering	8
§ 1.1 Stichting Lezen	8
§ 1.2 Functies van kinder- en jeugdboeken	9
Hoofdstuk 2 Voorlezen	12
§ 2.1 Het belang van voorlezen	12
§ 2.2 Goede voorleesboeken	13
§ 2.3 Voorleestechnieken	14
Hoofdstuk 3 De positie van lezen in het onderwijs	16
§ 3.1 Jeugdliteratuur didactiek	16
§ 3.2 De leesomgeving	18
§ 3.3 Boekpromotie	19
H4 De Nationale Voorleeswedstrijd	21
§ 4.1 De aanloop	21
§ 4.2 Ontwikkeling	22
Hoofdstuk 5 Onderzoeksopzet	24
§ 5.1 Opbouw onderzoek	25
§ 5.2 Fase 1	26
§ 5.3 Fase 2	26
Hoofdstuk 6 Opinie en praktijk van de scholen	28
§ 6.1 Het gecreëerde schoolklimaat	28
§ 6.2 Houding van de leerkracht	29

§ 6.3 Conclusie voorlezen in het basisonderwijs	30
Hoofdstuk 7 De beleving van De Nationale Voorleeswedstrijd	32
§ 7.1 Deelnemende scholen	32
§ 7.2 Niet deelnemende scholen	32
§ 7.3 Afhakende scholen	33
Hoofdstuk 8 Communicatie en promotie	35
§ 8.1 Communicatie	35
§ 8.2 Promotie	36
Hoofdstuk 9 Conclusies en aanbevelingen	37
§ 9.1 Conclusies	37
§ 9.2 Mogelijke verbeteringen voor de toekomst	38
Bronvermelding	41
Bijlagen	
Bijlage 1 Overzichtstabel groei De Nationale Voorleeswedstrijd	44
Bijlage 2 Enquête deelnemende scholen	45
Bijlage 3 Enquête niet deelnemende scholen	50
Bijlage 4 Vragen aan leerkrachten groep 7 en/of 8 van afhakende scholen	55
Bijlage 5 Resultaten onderzoeksfase 1	56
Bijlage 6 Resultaten onderzoeksfase 2	72
Bijlage 7 Schema organisatie De Nationale Voorleeswedstrijd voor de groepsleerkracht	74

Voorwoord

Voor u ligt het rapport 'Het bereik van De Nationale Voorleeswedstrijd'. Een onderzoek voor Stichting Lezen naar de reikwijdte van het leesbevorderingproject De Nationale Voorleeswedstrijd. Dit praktijkgerichte onderzoek tracht in kaart te brengen waarom scholen al dan niet besluiten deel te nemen aan deze vorm van leesbevordering, zodat in de toekomst dit bereik mogelijk vergroot kan worden.

Al op jonge leeftijd werd ik geboeid door de magie van het boek. Dankzij het voorlezen door anderen en later door het zelf lezen, kon ik heerlijk wegdromen in andere werelden. Aangezien ik een fervente lezer was, vond ik het heel jammer dat mijn basisschool niet deelnam aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Zelf was ik op de hoogte van dit evenement omdat de andere school in de wijk wel meedeed. Daarnaast nam een vriendin van mij ook deel aan de wedstrijd en zij mocht zelfs door naar de volgende ronde. Het was voor mij onbegrijpelijk waarom mijn meester niet aan de wedstrijd wilde deelnemen. Als elfjarige durfde ik helaas nog niet door te vragen en mijn ongenoegen te uiten.

De wereld van het boek bleef mij intrigeren en na het afronden van de middelbare school besloot ik Literatuurwetenschap te gaan studeren. Via Dick Schram ben ik in aanraking gekomen met de mogelijkheid onderzoek te doen naar De Nationale Voorleeswedstrijd, waar ik direct enthousiast voor was. Nu kon ik proberen te achterhalen welke redenen een rol spelen bij het nemen van de beslissing om al dan niet deel te nemen aan De NVW, een vraag die mij als kind al intrigeerde.

In dit voorwoord wil ik naast mijn vrienden en familie, Desirée van der Zander bedanken. Namens Stichting Lezen begeleidde zij mij met mijn onderzoek en stond klaar om te helpen wanneer en waar nodig. Haar echtgenoot ben ik heel dankbaar voor het verzorgen van de opmaak van de enquêtes. Verder ben ik Dick Schram, mijn begeleider van de Vrije Universiteit van Amsterdam zeer dankbaar, voor zijn steun en bemoediging.

Inleiding

Komend jaar wordt De Nationale Voorleeswedstrijd alweer voor de vijftiende keer georganiseerd. De NVW is een landelijke competitie op het gebied van voorlezen tussen kinderen uit de groepen zeven en acht. De wedstrijd is opgebouwd uit respectievelijk schoolrondes, regionale en provinciale rondes om uiteindelijk uit te monden in een landelijke finale waarin de Nationale Voorleeskampioen van dat jaar gekozen wordt. Het initiatief heeft tot doel het leesplezier van kinderen te stimuleren.

In de loop der tijd is dit leesbevorderingproject aanzienlijk gegroeid.¹ Toch doen nog niet alle basisscholen mee aan deze vorm van leesbevordering. Aangezien de eerste keuze van deelname bij de scholen ligt is het interessant in kaart te brengen waarom scholen al dan niet besluiten deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Wanneer de sterke en zwakke punten van dit project worden belicht biedt dat perspectief voor mogelijke verbeteringen in de toekomst, waardoor het bereik van De NVW verder vergroot zou kunnen worden.

Doelstelling van het onderzoek is in kaart te brengen waarom scholen al dan niet deelnemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. De vraagstelling luidt: Welke redenen voeren scholen aan om al dan niet deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

- 1) Waarom besluiten scholen deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?
- 2) Waarom besluiten scholen niet mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?
- 3) Waarom besluiten scholen na ontvangst van het informatiepakket toch af te zien van deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

Eerst wijd ik een hoofdstuk aan Stichting Lezen, de hoofdorganisator van De NVW. Centraal in dit hoofdstuk staat de organisatie en het beleid dat zij voert ten opzichte van leesbevordering. Verder worden verschillende functies van kinder- en jeugdliteratuur besproken.

In hoofdstuk twee wordt het belang van voorlezen uitgelegd. Enkele voorleestechnieken worden beschreven en kenmerken van boeken die geschikt zijn om voor te lezen komen aan de orde.

Hoofdstuk drie heeft betrekking op de positie van lezen in het onderwijs. De combinatie van didactiek en jeugdliteratuur komt hierin naar voren. De voorwaarden voor een goede leesomgeving, zoals door Aidan Chambers beschreven, worden kort besproken. De rol van de leerkracht en school rondom boekpromotie komt daarna aan bod.

---

¹ Zie bijlage 1.

In hoofdstuk vier wordt, in het kort, de historie en ontwikkeling van De NVW geschetst.

Vervolgens wordt ingegaan op de het feitelijke onderzoek. Hoofdstuk vijf is gewijd aan de opzet van het onderzoek.

In de volgende hoofdstukken komen de resultaten en aannames aanbod. Hoofdstuk zes richt zich op de opinie versus de praktijk van (voor)lezen op de onderzochte scholen.

De beleving van de wedstrijd komt in hoofdstuk zeven naar voren. Op welke manier ervaren deelnemende scholen De Nationale Voorleeswedstrijd en hoe geven zij vorm aan dit project. Ook de beleving van niet deelnemende en afhakende scholen staat centraal. Vanuit welke opinie besluiten zij niet mee te doen aan de wedstrijd.

In hoofdstuk acht wordt de communicatie en promotie rondom deze leesbevordering-activiteit besproken.

Ten slotte geef ik in het laatste hoofdstuk conclusies weer naar aanleiding van de onderzoeksresultaten. Daarop aansluitend doe ik enkele aanbevelingen om het bereik van De Nationale Voorleeswedstrijd in de toekomst te kunnen vergroten.

Samenvatting

In dit rapport wordt getracht een beeld te geven waarom scholen al dan niet besluiten deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Dit is een leesbevorderingproject van Stichting Lezen waarbij kinderen strijden om de titel 'Nationale Voorleeskampioen van Nederland'.

De afgelopen jaren is deze wedstrijd in aantal deelnemers gegroeid. Toch doen nog niet alle scholen mee aan deze leesbevorderende activiteit. Interessant is het om in kaart te brengen waarom scholen ervoor kiezen al dan niet deel te nemen aan dit project. Door het in kaart brengen van positieve en negatieve aspecten rondom de wedstrijd kunnen in de toekomst verbeteringen worden aangebracht, waardoor het bereik zou kunnen worden vergroot.

Het praktijkgericht wetenschappelijke onderzoek bestond uit een gedeelte waarbij enquêtes naar leerkrachten van groep 7 en/of 8 van deelnemende en niet deelnemende scholen werden verstuurd, ter herinnering zijn zij telefonisch benaderd. Verder zijn de afhakende onderwijsinstellingen telefonisch geënquêteerd. Deze scholen hadden wel een voorleesdagpakket aangevraagd maar geen schoolkampioen aangemeld voor de landelijke wedstrijd.

Scholen doen voornamelijk mee aan De Nationale Voorleeswedstrijd omdat zij het belang van lezen willen onderstrepen, het leesplezier van de kinderen willen stimuleren en het leesgedrag van de kinderen willen bevorderen. Het verschil tussen deelnemende en niet deelnemende scholen ligt niet zozeer in de houding van de docent, maar meer in de positie die de school inneemt ten aanzien van leesbevordering. Niet deelnemende scholen geven aan lezen erg belangrijk te vinden, maar dit laten zij minder uit hun schoolbeleid spreken. Organisatie, tijd en onderwijsvisie zijn aspecten die deelname kunnen belemmeren.

Afhakende scholen ervaren het project vaak als een tijdrovende bezigheid. Een klus waar ze niet zozeer op zitten te wachten. Meestal onderschrijven zij het idee achter De NVW wel, maar vormt de druk binnen het lesprogramma een bezwaar om deel te nemen.

Om het organisatorische probleem te verkleinen zou een overzichtelijk stappenplan scholen kunnen helpen met het doorlopen van het project. Daarnaast zou een éénduidige beschrijving van goede voorleestechniek gewenst zijn. Verder zou voor het speciaal basisonderwijs een 'eigen' wedstrijd kunnen worden opgezet, waardoor de kans op succes voor de leerlingen realistischer wordt. Ten slotte kunnen er enkele verbeteringen worden aangebracht in de communicatie en promotie rondom De Nationale Voorleeswedstrijd.

Hoofdstuk 1 Leesbevordering

Het bevorderen van het plezier in lezen is één van de taken van Stichting Lezen. In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op het beleid dat de organisatie voert ten op zichte van leesbevordering. Daarna gaat de aandacht uit naar de verschillende functies van kinder- en jeugdboeken. Uit de mogelijke werkingen van boeken blijkt dat lezen een belangrijke bijdrage levert aan zowel de sociaal-emotionele als cognitieve ontwikkeling van het kind.

§ 1.1 Stichting Lezen

Stichting Lezen is als onderdeel van het algemene lees- en literatuurbeleid van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in Nederland verantwoordelijk van het bevorderen van het lezen in de Nederlandse en Friese taal. De taak van leesbevordering en literatuureducatie moet zeer ruim worden opgevat. De organisatie is gericht op het stimuleren van vernieuwende initiatieven, en het ontwikkelen van methodieken en instrumenten met betrekking tot leesbevordering en literatuureducatie. Daarnaast worden onderzoek en het verspreiden van onderzoeksresultaten bevorderd. De doelgroep, bestaande uit jongeren van nul tot achttien jaar, wordt voornamelijk bereikt via intermediairs als ouders/verzorgers, docenten en bibliothecarissen.²

Om van succesvolle leesbevordering te kunnen spreken is het van belang dat alle kinderen van jongs af aan met regelmaat in contact komen met lezen. Deze opvatting wordt ook wel de doorgaande leeslijn genoemd. Dit concept sluit aan op het idee van structurele positieve aandacht voor lezen in de verschillende ontwikkelingsfasen van het kind. Het begrip doorgaande leeslijn zal later uitvoerig aan bod komen.³

Literatuureducatie en leesbevordering liggen in elkaars verlengde. Bij literatuureducatie wordt getracht kinderen in contact te brengen met een hoger niveau boeken, waarbij het niveau van de leerling als uitgangspunt wordt genomen. Literaire competentie beslaat de mate van geletterdheid, de mogelijkheden waarover kinderen beschikken om over literatuur te praten. Het aanbod van boeken en poëzie moet op literaire kenmerken gewaardeerd

---

² http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=1 (02-08)

³ http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=2001&sp1=41 (02-08) Van Dormolen, Van Montfoort, Nicolaas, Raukema, *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar*, Stichting Lezen, 2005, p. 3, 4.

kunnen worden. Leesbevordering is echter niet uitsluitend op de cognitieve vaardigheden gericht, het draait meer om de beleving en identificatie. Centraal bij leesbevordering staat het plezier dat men heeft tijdens het lezen, dit leesplezier vormt de weg naar leesmotivatie.⁴ Leesbevordering kan op verschillende plekken plaatsvinden: thuis, op school, bij vrienden/familie, bibliotheek en boekwinkel. In een heel netwerk van organisaties worden leesbevordering en literatuureducatie zo efficiënt mogelijk aangepakt met het gezamenlijke doel; het plezier in lezen en voorlezen te behouden en te stimuleren.⁵

De overheid hecht belang aan het stimuleren en behouden van het leesplezier. Niet zozeer de technische vaardigheid staat bij Stichting Lezen centraal, maar het plezier in lezen. Kinderen komen op de basisschool in contact met de techniek van het lezen. Niet altijd wordt er aandacht besteed aan de beleving van het verhaal. De mate van leesvreugde verschilt nogal per kind, door het opbouwen van positieve ervaringen met lezen kunnen ook de kinderen die moeite hebben met leestechiek lezen als iets leuks ervaren. Hierdoor neemt het aantal enthousiaste lezers toe en zullen meer kinderen uiteindelijk kunnen genieten van de wereld van het boek. Daarbij heeft lezen verschillende functies die een positieve invloed hebben op zowel de sociaal-emotionele als cognitieve ontwikkeling van het kind.⁶

§ 1.2 Functies van kinder- en jeugdboeken

Door kinderen en jongeren wordt de ontspannende werking van boeken als belangrijkste leesmotivatie aangegeven. Het lezen en/of luisteren geeft een goed gevoel bij de ontvanger. Deze vorm van ontspanning kan op verschillende manieren worden bewerkstelligd. Door het gebruik van elementen als humor, spanning, emotie en fantasie kunnen kinderen een gevoel van welbehagen ervaren. Humor en spanning kunnen kinderen hun angsten doen vergeten. Daarbij kunnen spannende boeken als detectiveverhalen de jonge lezer intellectueel vermaak bieden doordat de lezers trachten het raadsel mee op te lossen. De emoties die het kind doormaakt bij het lezen van de belevenissen van de personages geven de lezer een heerlijk gevoel van medeleven. Ten slotte werkt fantasie geweldig om te

---

⁴ http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=2001&sp1=41 (02-08) Van Dormolen, Van Montfoort, Nicolaas, Raukema, *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar*, Stichting Lezen, 2005, p. 3, 4.

⁵ Idem.

⁶ Idem.

ontspannen, de jeugd krijgt de mogelijkheid om te ontsnappen aan de saaiheid van het dagelijkse bestaan.⁷

Boeken kunnen ook een creatieve functie hebben, hierbij speelt de mate van originaliteit een belangrijke rol. Een boek prikkelt de fantasie wanneer de lezer de mogelijkheid krijgt open plekken in te vullen, zodat het verhaal eigen wordt. Realistische verhalen bieden kinderen de mogelijkheid op verkenning te gaan in onbekende werelden, waarbij zij zich inleven in het gevoelsleven van zichzelf en anderen. Fantasierijke verhalen kunnen tevens een vorm bieden van verwerking van spanningen, wensen en verlangens. Ook kunnen boeken en poëzie met origineel taalgebruik de jonge lezer stimuleren de grenzen van taal te verleggen, de creativiteit werkt dan door in de taalontwikkeling van het kind.⁸

De volgende functie heeft betrekking op het emotionele vlak. Met behulp van boeken kunnen gevoelens en ervaringen worden verwerkt waardoor emotionele veiligheid wordt geboden. Boeken spelen in op vreugde, angsten, verdriet, problemen, nieuwe gevoelens en dergelijke. Door het aansnijden van zulke onderwerpen kunnen kinderen gevoelens herkennen, zij voelen zich hierdoor niet meer zo alleen met hun probleem. Daarbij kan de jonge lezer zich inleven in de gevoelens van de personages. In het emotionele proces staan inleving en vergaande identificatie dus centraal.⁹

Lezen voorziet tevens in een drang naar nieuwsgierigheid, boeken kunnen een bron zijn van kennis waarbij de lezer niet alleen leert over de wereld om zich heen maar ook over zichzelf. In encyclopedieën en naslagwerken komt de informatieve functie duidelijk naar voren, toch kan fictie ook informatie bevatten. Zoals al eerder genoemd leveren boeken een bijdrage aan de taalontwikkeling. De woorden en wendingen waar de kinderen tijdens het lezen en/of voorlezen mee in aanraking komen nemen zij over in hun eigen taalsysteem.¹⁰

Een volgende functie heeft betrekking op de opvoeding, kinderliteratuur is vaak pedagogisch georiënteerd. Het boek wordt gebruikt om waarden en normen uit te leggen. De mate waarin een jeugdboek een morele boodschap biedt verschilt echter nogal per auteur.¹¹

---

⁷ Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 16-18.

⁸ Idem, p. 17.

⁹ Idem, p. 19.

¹⁰ Idem, p. 20.

¹¹ Idem, p. 20-21.

Ten slotte beschikken boeken over een esthetische functie, hierbij draait het om schoonheid. De aandacht is gericht op de creativiteit van woorden en illustraties, de manier waarop er aan de inhoud vorm wordt gegeven. Boeken met een hoog esthetisch gehalte vragen een actieve leeshouding doordat de vorm en originaliteit vraagt om het leggen van verbanden en lege plekken moeten worden ingevuld. Er kan volgens velen pas sprake zijn van esthetische waarde wanneer er harmonie is tussen de hiervoor besproken functies. Wanneer een informatieve of pedagogische functie de overhand heeft kan dit storend werken.¹²

Het lezen heeft verschillende functies voor kinderen en kan dus zowel de sociaal-emotionele als cognitieve ontwikkeling van het kind positief beïnvloeden. De verschillende functies van lezen zijn goed voor de ontplooiing van kinderen. Het is van belang in ogenschouw te nemen dat het bij leesbevordering allereerst draait om plezier in lezen te bewerkstellingen en te behouden. Pas wanneer het kind lezen als plezierig ervaart is er een goede basis gecreëerd voor literatuureducatie en de ontwikkeling van literaire competentie.¹³

---

¹² Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 22.

¹³ http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=2001&sp1=41 (02-08) Van Dormolen, Van Montfoort, Nicolaas, Raukema, *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar*, Stichting Lezen, 2005.

Zie ook: Jong, M. de (red.), *Tijd om voor te lezen: Symposium tijdens de Nationale Voorleesdag op 22 mei 1996 in Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht*, Stichting Lezen, Amsterdam, 1996.

Hoofdstuk 2 Voorlezen

In dit hoofdstuk gaat de aandacht uit naar de extra waarden van voorlezen ten op zichte van lezen. Verder wordt beschreven aan welke eisen goede voorleesboeken moeten voldoen. Vervolgens komen voorleestechnieken en de situatie waarin wordt voorgelezen aan bod.

§ 2.1 Het belang van voorlezen

Bij het voorlezen aan kinderen gelden ook de in het eerste hoofdstuk besproken functies van lezen. Het voordeel bij voorlezen is dat de lezer niet afhankelijk is van zijn leesvaardigheid om verhalen aansluitend op zijn belevingswereld te horen. Aidan Chambers voert in zijn publicatie *De Leesomgeving* (1995) verschillende argumenten aan waarom voorlezen zo belangrijk is.

Bij het voorlezen van verhalen en poëzie krijgt het kind volgens Chambers een idee van de structuur en werking van een tekst. De luisteraar kan zich helemaal richten op de beleving van het verhaal of gedicht waardoor hij hiermee vertrouwd raakt. Het gevolg is dat wanneer de toehoorder zelf probeert te gaan lezen hij niet verrast is door de leesbeleving die gepaard gaat met het begrijpen van de letters. Voorlezen zorgt dus voor het splitsen van de kennismaking tussen het begrijpen van de letters en het interpreteren van het verhaal of gedicht.¹⁴

Door te luisteren naar iemand die de letters kan laten leven, kan een kind het drama achter de woorden ervaren. Het kind leert dat er achter de tekens een wereld schuilgaat die diverse emoties teweeg kan brengen: vreugde, angst, verdriet, enthousiasme enzovoort. De emotie wordt door de lezer ervaren, het is een persoonlijke reactie waaruit de magie van lezen bestaat. Slechts door zorgvuldig voor te lezen kan de luisteraar zich een voorstelling maken van de wereld achter het woord.¹⁵

Verder biedt voorlezen de mogelijkheid de jeugd te confronteren met boeken die voor hen nog te moeilijk zijn. Een boek dat vanwege het taalniveau nog niet goed leesbaar is voor het kind kan luisterend wel worden verwerkt. Kinderen worden door voor te lezen niet technisch belemmerd in hun leesbeleving. De leesontwikkeling wordt gestimuleerd door teksten aan te pakken die net een fase verder liggen. Door naar onbekende teksten te

---

¹⁴ Chambers, A., *De Leesomgeving: Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten?*, Querido, Amsterdam, 1995, p. 61-67.

¹⁵ Idem.

luisteren merkt het kind ook welke verhalen hij graag zou kunnen lezen. Het voorlezen van 'moeilijke' teksten vergroot dus het bereik van de kinderen.¹⁶

Door fragmenten van boeken voor te lezen waar het kind vanwege zijn interesse zelf niet zo snel naar zou grijpen, wordt het kind geholpen zijn grenzen te verleggen. Op verschillende manieren kan het kind gestimuleerd worden kennis te maken met onbekende boeken. Het kind wordt op deze manier begeleid in het maken van keuzen.¹⁷

Het gevoel van saamhorigheid dat tijdens het voorlezen kan ontstaan is één van de duidelijkste effecten. Het samen lezen van een verhaal zorgt voor gemeenschappelijke denkbeeldige ervaringen die een gevoel van verbondenheid teweegbrengen. Op het fysieke vlak is er ook sprake van verbondenheid, voornamelijk in de huiselijke sfeer is voorlezen een intieme bezigheid. Jonge kinderen kruipen meestal dicht tegen de voorlezer aan waardoor zij zich tijdens het luisteren geborgen voelen. Na het verhaal verwerken zij de opgedane beleving in hun spel waardoor er aan de vorming van een culturele identiteit wordt gewerkt.¹⁸

§ 2.2 Goede voorleesboeken

Niet alle boeken zijn even geschikt om voor te lezen, het is gemakkelijker het boek tot leven te laten komen wanneer het goed voorleesbaar en visueel van aard is. Als het verhaal ook nog spanning en humor bevat is het helemaal een geschikt voorleesboek.¹⁹

Onder goed voorleesbaar wordt verstaan dat er geen lange, complexe zinnen worden gebruikt. Ook is het niet de bedoeling dat het verhaal in korte zinnen wordt verteld, waardoor het lezen eveneens hinderlijk wordt. Daarnaast doet het veelvuldige gebruik van moeilijke woorden af aan de mogelijkheid tot voorlezen. Dit geldt eveneens voor een onnauwkeurige interpunctie.²⁰

De krachtigste voorleesverhalen worden gekenmerkt door expressief taalgebruik, waarbij gedacht wordt aan grappige woorden of namen, klanknabootsingen, uitroepen, vragen, krachttermen, tussenwerpsels, versterkende bijwoorden en adjectieven. De voorlezer kan

---

¹⁶ Chambers, A., *De Leesomgeving: Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten?*, Querido, Amsterdam, 1995, p. 61-67.

¹⁷ Idem.

¹⁸ Idem, p.67.

¹⁹ Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 305.

²⁰ Idem.

door een expressieve woordkeus het verhaal levendig maken; toon, tempo, volume en stemkleur variëren. Dit alles draagt bij aan de visualiteit van het voorleesverhaal. Het verhaal wordt dusdanig beeldend dat de verteller en het publiek het voorleesverhaal voor zich zien.²¹

Spanning zorgt ervoor dat de lezer/luisteraar meeleeft en meedenkt met de personages, het vergroot de greep op de luisteraar. Het element humor zorgt voor een ontspannend en bevrijdend gevoel.²²

§ 2.3 Voorleestechieken

Om goed voor te lezen is het belangrijk een juiste voorbereiding te treffen. Dankzij een zorgvuldige voorbereiding raakt de voorlezer vertrouwd met de tekst, daardoor kan er tijdens het voorlezen aandacht geschonken worden aan het contact met het publiek. Door het gekozen verhaal van tevoren minimaal één keer door te lezen en zaken als rustmomenten, gesproken stukken en eventuele stem en volume wisseling in de kantlijn te markeren is de voorlezer goed voorbereid.²³

Tijdens het voorlezen is het belangrijk duidelijk te articuleren en het stemgebruik af te wisselen. Wanneer het verhaal onverstaaenbaar of eentonig wordt opgedreund dwalen kinderen af. Een voorleesdreun kan worden voorkomen door de intonatie te variëren. De klemtonen kunnen het best op de bijzondere en versterkende woorden liggen. Door de stem te laten stijgen en dalen kunnen gevoelens worden uitgedrukt en sfeer worden opgeroepen. Door middel van het stemvolume kan ook de aandacht van het publiek worden vastgehouden.²⁴

Het voorleestempo mag niet te hoog liggen, je kunt tempo vertraging toepassen om de spanning te doen oplopen en tempo versnelling bij het bereiken van de climax. Met behulp van pauzemomenten kan de spanning eveneens worden opgevoerd, pas er echter wel voor op dat de betovering van het voorlezen niet verloren gaat door het toepassen van rustmomenten op willekeurige momenten.²⁵

---

²¹ Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 306.

²² Idem, p. 306.

²³ Idem.

²⁴ Idem, p. 307.

²⁵ Idem.

Stemkleur kan worden gebruikt om de personages te onderscheiden. Het handhaven van de stemvorming is echter niet gemakkelijk. Een eenvoudiger mogelijkheid is een personage sneller, trager, harder of zachter te laten spreken. Eventueel kan een kort pauzemoment worden ingelast wanneer een ander personage iets gaat zeggen.²⁶

Met behulp van lichaamstaal kun je het verhaal versterken en het publiek bij het verhaal betrekken. Door oogcontact te houden met de luisteraars blijven ze actief betrokken. Verder kan de gezichtsuitdrukking en houding van de voorlezer bijdragen aan het uitbeelden van emotie tijdens het voorlezen. Het is hierbij belangrijk niet te overdrijven.²⁷

Voorlezen kan het beste in een rustige omgeving plaatsvinden, waar zo min mogelijk afleidende factoren aanwezig zijn. Er moet een sfeer ontstaan waaruit blijkt dat er rust en tijd wordt genomen om voor te lezen. Wanneer het voorlezen een ritueel wordt in het dagelijkse leven zullen zowel de kinderen als de ouders/verzorgers naar dit moment van de dag uit gaan kijken. Het is hierbij wel een voorwaarde dat zowel bij het kind als de voorlezer naast rust ook enthousiasme aanwezig is.²⁸

---

²⁶ Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 307.

²⁷ Idem.

²⁸ Idem.

Zie ook:

- Hekelaar, F en R. Lenselink, *Voorlezen in het gezin*, NIPO in opdracht van Stichting Lezen, Amsterdam, 1999.
- Eeden, E. van, en P. Nijssen (red.), *Voorlezen in het basisonderwijs: Symposium tijdens de Nationale Voorleesdag op 26 mei 1994 in Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht*, Stichting Lezen, Amsterdam, 2004.

Hoofdstuk 3 De positie van lezen in het onderwijs

'Leraren zijn belangrijke medespelers als het erom gaat om liefde en begrip te wekken voor mooie boeken.'²⁹ De bedoeling van jeugdliteratuurdidactiek is kinderen aan het lezen te krijgen en ze aan het lezen te houden. Leerlingen het plezier in lezen laten behouden tijdens het leerproces wordt ook wel de doorgaande leeslijn genoemd. Hieronder wordt verstaan dat kinderen positieve ervaringen opdoen tijdens het ontwikkelen van het lezen waardoor zij lezen als plezierig (gaan en blijven) ervaren. Op school zijn er verschillende mogelijkheden om deze opvatting gestalte te geven, enkele hiervan worden in dit hoofdstuk besproken.

§ 3.1 Jeugdliteratuur didactiek

Een voorwaarde voor een goede jeugdliteratuur didactiek is volgen Jan van Coillie dat er een breed aanbod aan kinder- en jeugdboeken en een enthousiaste begeleider, die middels verschillende werkvormen - boekpromotie, vertellen en voorlezen, uitwisselen van de leeservaringen en creatieve verwerkingsvormen - de jeugd hiermee vertrouwd kan laten raken, aanwezig is. De leerkracht kan de rol van gedreven bemiddelaar vervullen.

Bij het ontwikkelen van het plezier in lezen is het van belang dat er sprake is van een doorgaande leeslijn. De term doorgaande leeslijn is afgeleid van het begrip de doorgaande leerlijn. Deze term houdt in dat de leerlingen een positieve ontwikkeling in het leerproces moeten doormaken. Tijdens het leren mogen er geen extreem negatieve ervaringen worden opgedaan die een breuk in het verloop kunnen veroorzaken. Jaarlijks worden de kinderen geconfronteerd met nieuwe leerstof die is afgestemd op hun leeftijd. De bedoeling is dat de ontwikkeling van het kind soepel verloopt, zonder hiaten zodat het leerproces niet ten koste gaat van het plezier in lezen. Aangezien het project De Nationale Voorleeswedstrijd zich richt op het leesplezier zal de technische leesvaardigheid buiten beschouwing worden gelaten.³⁰

---

²⁹ Eeden, E. van, en P. Nijssen (red.), *Voorlezen in het basisonderwijs: Symposium tijdens de Nationale Voorleesdag op 26 mei 1994 in Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht*, Stichting Lezen, Amsterdam, 2004, p. 20.

³⁰ http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=2001&sp1=41 (02-08) Van Dormolen, Van Montfoort, Nicolaas, Raukema, *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar*, Stichting Lezen, 2005, p. 3, 4.

De doorgaande leeslijn houdt in dat kinderen structureel in contact worden gebracht met leesbevordering en literatuureducatie. Door kinderen regelmatig positieve ervaringen op te laten doen kunnen de beoogde doelen, leesplezier en literaire competentie, worden bereikt. Zoals al eerder aangegeven liggen leesbevordering en literatuureducatie in elkaars verlengde. Leesbevordering is gericht op het stimuleren en behouden van het plezier in lezen. Het streven naar leesplezier moet ook gelden wanneer men met literatuureducatie bezig is, het aantal positieve leeservaringen moet zo hoog mogelijk liggen. De literatuureducatie heeft daarnaast leesbevordering als subdoel waarbij het aanmoedigen van de leerlingen om moeilijkere teksten te gaan lezen centraal staat. Door leerlingen boeken aan te bieden uit de zone der naast liggende ontwikkeling wordt het kind gevormd. Het uiteindelijke doel is een literaire competentie op te bouwen bij de jonge lezer. Hiermee wordt bedoeld dat de lezer vertrouwd raakt met het ruime aanbod aan boeken en organisaties, literaire kenmerken van teksten kan herkennen en een waardering hierover kan en wil uitspreken. De jonge lezer werkt toe naar een steeds groter wordende mate van geletterdheid.³¹

Een belangrijke voorwaarde voor het ontwikkelen van literaire competentie is het beleven van leesplezier. Wanneer kinderen nauwelijks vermaak ervaren tijdens het lezen zullen zij zelf ook weinig lezen. Het gevolg hiervan is dat literaire ontwikkeling niet of nauwelijks plaatsvindt. Leesplezier is niet zozeer onder te verdelen in een aantal cognitieve vaardigheden. Het kind moet geleidelijk vertrouwd raken met beleving, identificatie en verbeelding voordat het plezier aan lezen kan beleven. Er zijn verschillende werkvormen om het leesplezier te verhogen; voorlezen, over boeken praten, zelf boeken schrijven, activiteiten rondom boeken organiseren, enzovoort. De houding van de leerkracht met zijn pedagogische aanpak, kennis en enthousiasme zijn doorslaggevend voor de manier waarop aan de doorgaande leeslijn gestalte wordt gegeven.³²

Op sommige scholen zijn er leerkrachten aanwezig die verantwoordelijk zijn voor de gehele lijn van het leesonderwijs, de zogenaamde leescoördinator. Deze persoon houdt zich onder andere bezig met het opzetten van projecten en/of activiteiten met betrekking tot lezen voor de gehele school. Het aanstellen van een leescoördinator heeft meerdere voordelen. Door één persoon verantwoordelijk te maken voor het leesbeleid van de school en daar specifieke uren

---

³¹ http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=2001&sp1=41 (02-08) Van Dormolen, Van Montfoort, Nicolaas, Raukema, *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar*, Stichting Lezen, 2005, p. 3, 4.

³² Idem.

voor te geven in de norm jaartaak geeft de directie aan belang te hechten aan goed leesonderwijs. Het is aannemelijk dat er op leesgebied in de praktijk meer van de grond zal komen wanneer een leescoördinator ondersteuning biedt dan wanneer de leesactiviteiten een extra taakverzwaring zijn voor de groepsleerkrachten.

§ 3.2 De leesomgeving

Aidan Chambers heeft verschillende boeken gepubliceerd over jeugdliteratuur en leesbevordering, waarin hij methoden beschrijft waarmee volwassenen kinderen kunnen leren optimaal van het lezen te genieten. In zijn publicatie *De Leesomgeving* geeft hij verschillende zaken aan die het lezen positief kunnen beïnvloeden. De theorie van Chambers wordt vanwege haar relevantie voor het onderzoek besproken.

Het is volgens Chambers van belang om te zorgen voor een juiste leesomgeving, niet alleen de plaats of de omgeving speelt een rol van betekenis. Ook het aanbod van boeken, de stemming waarin de lezer verkeert en de tijd die ervoor wordt genomen zijn van belang. Daarnaast werkt de algemene opvatting van de lezer ten opzichte van lezen en het moment van de dag waarop wordt gelezen door. Het lezen kan dus door allerlei factoren worden beïnvloed; deze sociale context van het lezen vat Chambers samen als 'de leesomgeving'.³³

Het lezen kan worden samengevat in een proces dat de leescirkel wordt genoemd. De eerste fase is die van selecteren waarin het aanbod, beschikbaarheid, de toegankelijkheid en de presentatie de keuze beïnvloeden. Na het maken van een keuze is er het moment van lezen, het kind kan voor zichzelf lezen of voorgelezen worden. Door kinderen regelmatig op te laten gaan in een boek wordt het aantal positieve leeservaringen opgebouwd.³⁴

Vervolgens is er een stadium waarin de reactie van het kind centraal staat. Hierbij kunnen er twee reacties naar voren komen. Allereerst de mogelijkheid de ervaring te herhalen; het boek te herlezen, een ander werk van de auteur te lezen of opnieuw een boek uit te kiezen. Een tweede mogelijkheid is de behoefte aan een gesprek vanuit het kind, de lezer wil de werking van het boek een plek geven door erover te spreken. De verschillende fasen van de leescirkel kunnen alle worden begeleid door een volwassene. In het geval van het onderwijs ligt deze taak bij de groepsleerkracht. De leerkracht heeft dus onder andere tot taak de leerling te begeleiden in het verwerken van leeservaringen en hier een positieve draai aan te geven.³⁵

---

³³ Chambers, A., *De Leesomgeving: Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten?*, Querido, Amsterdam, 1995, p. 7,8.

³⁴ Idem, p. 9.

³⁵ Idem, p. 10-15.

Verder heeft de leerkracht de mogelijkheid om voor zijn leerlingen een leesvriendelijk milieu te creëren. Dit is belangrijk aangezien het milieu de mentaliteit positief beïnvloedt. Het is dus van belang dat de leerkracht waarde hecht aan de indeling van de fysieke omgeving. Een goed streven is een ruim aanbod van boeken binnen de school te beogen. Met behulp van een computersysteem zou het dan mogelijk moeten zijn uit te zoeken waar het benodigde boek zich bevindt. Naast een centrale schoolcollectie zouden de groepen afzonderlijk ook nog een eigen bibliotheek in de klas moeten hebben. Deze bestaat uit een basiscollectie afgestemd op het niveau van de groep. Wanneer de leerlingen ook verantwoording dragen bij het beheer en de opbouw van de collectie wordt de betrokkenheid van het kind gestimuleerd.³⁶

§ 3.3 Boekpromotie

De waarde die basisscholen hechten aan een stimulerend leesklimaat komt onder andere tot uiting via boekpromotie. Het aantal activiteiten dat scholen ondernemen om aandacht te besteden aan boeken loopt sterk uiteen. Daarnaast is er ook een waaier aan mogelijkheden om lezen onder de aandacht te brengen. Enkele hiervan zullen besproken worden.

De groepsleerkracht kan allerlei activiteiten ontplooiën rondom lezen. Voor de hand liggend, maar zeker wel belangrijk is het regelmatig voorlezen en zelfstandig lezen in de klas. Naar aanleiding van een gelezen boek kan er zowel individueel als in groepsverband over worden gesproken.

Verder kunnen zowel de leerkracht als de leerlingen boeken zowel schriftelijk als mondeling presenteren. Voor de klas kan de leerkracht een boek kort introduceren. De leerlingen kunnen een boekbespreking houden over een door hun gelezen boek. Ook kunnen er schriftelijke boekbeoordelingen, zogenaamde leesfiches, worden ingevuld. Door deze in te vullen en deze te bundelen ontstaat er een map met allerlei leestips voor leerlingen die op zoek zijn naar een nieuw boek.³⁷

De leerkracht kan ook het gesprek aangaan met de leerlingen over een door hen gelezen boek. Aidan Chambers heeft voor het delen van de leeservaringen de 'Vertel eens' methode ontwikkeld waarbij de beleving van het kind centraal staat en aangegeven wordt hoe de kinderen hun ervaringen het beste kunnen uitwisselen met lezers van hetzelfde niveau.

---

³⁶ Chambers, A., *De Leesomgeving: Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten?*, Querido, Amsterdam, 1995, p. 7,8.

³⁷ Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 296-303.

Boeken kunnen ook op allerlei creatieve en speelse manieren worden verwerkt. Vanuit een verhaal kunnen diverse handvaardigheidopdrachten voortvloeien. Bij spelvormen moet worden gedacht aan een boekenquiz, rebussen, kruiswoordraadsels, boekenkwartet en dergelijke.³⁸

Het deelnemen met de klas aan verschillende leesbevorderende activiteiten als de Nederlandse Kinderjury, De Nationale Voorleeswedstrijd, Poëziewedstrijd, Kinderboeken - week, bezoek aan de bibliotheek, bezoek van een schrijver/illustrator brengt kinderen via een leuke, afwisselende weg in aanraking met lezen.

Door leerlingen op verschillende manieren in contact te brengen met lezen, wordt hun duidelijk gemaakt dat lezen een veelzijdige bezigheid is. De wereld van het boek is zeer groot en daar kunnen meerdere interesses hun weg vinden.

---

³⁸ Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 296-303.

Hoofdstuk 4 De Nationale Voorleeswedstrijd

Leesbevordering kan zoals eerder besproken op vele gebieden plaatsvinden. De Nationale Voorleeswedstrijd is een project om leerlingen op een plezierige manier in contact te brengen met lezen. Dit jaar wordt De Nationale Voorleeswedstrijd alweer voor de vijftiende keer georganiseerd, door initiatiefnemer Stichting Lezen in nauwe samenwerking met Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek en de Vereniging van Openbare Bibliotheken. In dit hoofdstuk wordt kort de historie en de ontwikkeling van dit project geschetst.

§ 4.1 De aanloop

Het houden van voorleeswedstrijden behoorde vanaf de oprichting van Stichting Lezen tot één van de doelen. In Duitsland en Hongarije werden dergelijke wedstrijden al georganiseerd. Door deze wedstrijden zouden ouders en opvoeders worden betrokken bij het jeugdboek. In navolging van het buitenland ontstond er vanaf 1988 in Nederland ook het plan om voorleeswedstrijden te gaan organiseren.³⁹

In het informatiebulletin rondom de bibliotheekdag van het toenmalige Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum in 1989 ontstonden de eerste ideeën voor de vorm van een landelijke voorleeswedstrijd. De opzet bestond uit plaatselijke rondes die op de nationale bibliotheekdag werden gehouden en provinciale tussen finales en een landelijke finale in de periode daarna. De volgende jaren werd het concept verder ontwikkeld.⁴⁰

De naam Nationale Voorleesdag werd door de adviesraad Stichting Lezen in mei 1990 voor het eerst gebruikt. Door een wisseling van personeel bij Stichting Lezen werd de organisatie van dit grote project nog vooruit geschoven. In 1991 kwam er een activiteiten- conceptplan waarin tot doel werd gesteld het voorlezen thuis te stimuleren. Rondom het thema 'Jaar van het voorlezen en het vertellen' werden allerlei activiteiten gepland waarbij de Nationale Voorleesdag de centrale activiteit vormde. Het streven was om zoveel mogelijk mensen op één dag in contact te brengen met het thema.⁴¹

Het bestuur van Stichting Lezen was enthousiast over het concept Nationale Voorleesdag. Financieel moest er nog een aantal zaken geregeld worden, maar wel was duidelijk dat de

---

³⁹ Beleidsstuk Stichting Lezen met betrekking tot de ontwikkeling van De Nationale Voorleeswedstrijd.

⁴⁰ Idem.

⁴¹ Idem.

stichting CPNB (Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek) de organisatie wilde gaan regelen. De activiteiten om mensen te stimuleren voor te gaan lezen werden nader geformuleerd. Doordat de begroting niet dekkend bleek te zijn en er geen sprake was van een eenmalig project werd de uitvoering weer uitgesteld.⁴²

In november 1991 werd het plan opnieuw tevoorschijn gehaald. Aangezien de begroting voor 1992 al rond was werd het verschoven naar 1993. Uiteindelijk is het toch weer later geworden, 26 mei 1994 vond de eerste versie van De Nationale Voorleesdag plaats. De aandacht werd gevestigd op het belang en plezier van voorlezen. Het stimuleren van (voor)lezen door (groot)ouders en leerkracht en het bewust maken hiervan. De resultaten die behaald dienden te worden waren toename van het voorlezen door volwassenen in thuis- en onderwijssituatie; grotere betrokkenheid van de ouders bij het lezen van hun kinderen, het voorlezen als activiteit stimuleren; andere uitingen van kinder- en jeugdliteratuur onder de aandacht brengen en een meer structurele samenwerking tussen bibliotheek, boekhandel en het onderwijs bewerkstelligen.⁴³

§ 4.2 Ontwikkeling

Het onderdeel De Nationale Voorleeswedstrijd werd een structureel project van De Nationale Voorleesdag. Daarnaast werden er allerlei activiteiten georganiseerd om eerder genoemde doeleinden te bereiken. Zo was het tijdens het eerste jaar voor leerkrachten ook mogelijk deel te nemen aan een voorleeswedstrijd.⁴⁴

In de loop der tijd werd de doelgroep uitgebreid, nadat bleek dat slechts een beperkte groep kinderopvangcentra in het pedagogische beleidsplan aandacht aan voorlezen besteedde besloot men de doelgroep te verbreden. Sinds 1997 is het Nationale Voorleesontbijt gestart, waarbij bekende Nederlanders gingen voorlezen in de kinderopvang. Verder zijn er rondom De Nationale Voorleesdag verschillende symposia georganiseerd.⁴⁵

De Nationale Voorleeswedstrijd is door de jaren heen sterk gegroeid. Meer scholen vragen een informatiepakket aan en meer leerlingen doen mee aan de wedstrijd. Afgelopen jaar

---

⁴² Beleidsstuk Stichting Lezen met betrekking tot de ontwikkeling van De Nationale Voorleeswedstrijd.

⁴³ Idem.

⁴⁴ Idem.

⁴⁵ Dormolen, M. van en D. van der Zander, 'Tien jaar De Nationale Voorleesdag', in; *Goed gelezen; 10 jaar De Nationale Voorleesdag*, (red.) Sanders, E. en N. Maas, Stichting Lezen, Amsterdam 2003, p. 69-77.

deden er 79.785 leerlingen mee aan dit leesbevorderingproject (zie voor een overzichtstabel bijlage 1). In 2004 is besloten De Nationale Voorleeswedstrijd los te koppelen van De Nationale Voorleesdag, De NVW is sindsdien een zelfstandig project.

Hoofdstuk 5 Onderzoeksopzet

In het onderzoek zijn er drie groepen te onderscheiden die voor het beantwoorden van de onderzoeksvraagstelling van belang zijn. Allereerst de deelnemende scholen, dit zijn onderwijsinstellingen die meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd 2008. Ten tweede de niet deelnemende scholen, dit zijn onderwijsinstellingen die niet meedoen aan De NVW 2008. Ten derde de afhakende scholen, dit zijn instellingen voor primair onderwijs die wel een Voorleesdagpakket hebben aangevraagd om met groep 7 en/of 8 deel te nemen aan De NVW 2008, maar geen schoolkampioen hebben aangemeld vóór 1 december 2007.

Om in kaart te brengen waarom scholen besluiten wel of niet deel te nemen zijn er drie deelvragen opgesteld met een bijbehorende hypothese en deelhypothesen.

1. Waarom doen scholen mee aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

Hypothese: Deelnemende scholen hebben een positieve houding ten opzichte van leesbevordering.

Aan deze hypothese zijn de volgende vragen gekoppeld;

- a. Deelnemende groepsleerkrachten zijn enthousiast over lezen en voorlezen. (houding van de leerkracht)
- b. Deelnemende scholen brengen de ideeën over een doorgaande leeslijn in de praktijk. (positie van lezen in het onderwijs)
- c. In groepen die deelnemen aan De NVW vinden minimaal drie leesbevorderingactiviteiten op jaarbasis plaats. (positie van lezen in het onderwijs)
- d. Welk percentage van de scholen dat eenmaal heeft deelgenomen aan De NVW blijft deelnemen? (beoordeling)

2. Waarom doen scholen niet mee aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

Hypothese: Niet deelnemende scholen hebben een negatieve houding ten opzichte van leesbevordering.

Aan deze hypothese zijn de volgende vragen gekoppeld;

- a. Niet deelnemende leerkrachten zijn niet enthousiast over lezen en voorlezen. (houding van de leerkracht)
- b. In groepen die niet deelnemen aan De NVW vinden minder dan drie leesbevorderingactiviteiten op jaarbasis plaats. (positie van lezen in het onderwijs)
- c. Welk percentage van de niet deelnemende scholen geeft aan niet bekend te zijn met de inhoud van De NVW? (promotie en communicatie)

d. Welk percentage van de niet deelnemende scholen maakt bewust de keuze niet deel te nemen aan De NVW? (beoordeling)

3. Waarom besluiten scholen na ontvangst van het informatiepakket toch niet deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

Hypothese: De afhakende scholen besluiten af te zien van de deelname in verband met de tijd en de organisatie die het project vraagt.

Aan deze hypothese zijn de volgende vragen gekoppeld;

a. Hoe groot is het percentage afhakende scholen dat bewust de keuze maakt niet deel te nemen? (beoordeling en communicatie)

b. Welk percentage van de afhakende scholen organiseert wel een schoolronde? (positie van lezen in het onderwijs)

c. Welk percentage van de afhakende scholen vergeet de schoolkampioen voor 1 december aan te melden? (communicatie)

d. Welk percentage van de afhakende scholen besluit niet deel te nemen vanwege de hoeveelheid tijd en organisatie die het project vraagt? (beoordeling en positie van lezen in het onderwijs)

Het onderzoek is opgedeeld in twee fasen. De eerste fase is gericht op de deelnemende en niet deelnemende scholen, de tweede fase heeft betrekking op de afhakende scholen. Deze worden later in het onderzoek betrokken aangezien nog niet bekend is welke scholen geen schoolkampioen zullen aanmelden.

§ 5.1 Opbouw onderzoek

Het TWI is een responsbureau dat door Stichting Lezen wordt ingehuurd om de administratieve handelingen rondom De NVW te verzorgen. Het steekproefkader dat gehanteerd wordt is het TWI-adressenbestand van scholen die voor 18 september 2007 een informatiepakket hebben aangevraagd. Hier zitten echter scholen tussen die later geen kampioen aanmelden. Deze vertroebeling is opgelost door deze vragenlijsten niet mee te nemen in de resultaten. Het aantal niet deelnemende scholen is met behulp van de onderwijsgids 2006-2007 geselecteerd.

Er is om een goede spreiding te hanteren gekozen voor een getrapte steekproef. Binnen elke provincie zijn zes stedelijke scholen en zes meer landelijke scholen genomen binnen elke doelgroep. De grote steden spreken voor zich, de meer landelijke gebieden zijn in de atlas

geprikt. Voor beide groepen is geprobeerd de plaatsen overeen te laten komen. Een enkele keer deed geen enkele school uit een dorp mee, waardoor er naar een vergelijkbaar gebied is uitgeweken. In de lijst van de deelnemende scholen is vervolgens binnen deze plaats weer geselecteerd. In de onderwijsgids werd eveneens onder de geselecteerde plaatsen willekeurig gekozen. Vervolgens werd nagekeken of deze school geen pakket had aangevraagd. Wanneer de school toch bleek deel te nemen werd er opnieuw getrokken.

In totaal zijn er per groep honderd vierenveertig enquêtes verstuurd. Na een telefonische herinnering zijn er in totaal honderd elf bruikbare vragenlijsten binnengekomen, vijftien van deelnemende scholen en zesenvieftig van niet deelnemende scholen. Er was echter ook sprake van een percentage deelnemende scholen dat een niet deelnemende enquête had ontvangen. Deze fout is ontstaan doordat de scholen later in de maand september een informatiepakket hebben aangevraagd en daardoor in de periode waarin de vragenlijsten werden verstuurd bekend stonden als niet deelnemend. Om de gegevens niet te vertroebelen zijn deze geretourneerde vragenlijsten uit de steekproef gelaten.

De tweede fase heeft betrekking op de afhakende scholen, dit zijn onderwijsinstellingen die wel een informatiepakket hebben aangevraagd maar geen schoolkampioen hebben aangemeld vóór 1 december 2007. Interessant is het om in kaart te brengen waarom deze scholen besloten hebben toch niet deel te nemen aan het landelijke project.

§ 5.2 Fase 1

De enquête bevatte vragen met betrekking tot de houding van de leerkracht ten opzichte van (voor)lezen, positie van lezen in het onderwijs, ervaring en beoordeling van De Nationale Voorleeswedstrijd, communicatie, promotie en algemene gegevens. Op de betreffende scholen is de enquête gericht aan de leerkracht van groep zeven en/of acht, een enkele keer is deze ingevuld door de leescoördinator, intern begeleider of directeur (zie bijlagen 2 en 3 voor de enquêtes).

Door de uitkomsten van de vragenlijsten in te voeren in SPSS konden de gegevens worden geanalyseerd en kon een deel van de hypothesen worden getoetst (zie bijlage 5 voor de verwerkte gegevens).

§ 5.3 Fase 2

In de tweede fase informeerde ik in een kort telefoongesprek bij de leerkrachten die een informatiepakket hadden aangevraagd voor dit jaar, of zij bewust hebben afgezien van

deelname en hun eventuele redenen daarvoor. Verder heb ik gevraagd of zij nog verbeteringen voor de toekomst weten (zie voor de gestelde vragen bijlage 4).

De steekproef werd getrokken naar aanleiding van een TWI-bestand waaruit blijkt welke scholen voor De NVW 2007-2008 wel een informatiepakket hebben aangevraagd, maar geen schoolkampioen hebben aangemeld.

Dit bestand bevat 796 scholen, hiervan zijn er vervolgens achtenveertig met een getrapte steekproef willekeurig geselecteerd. Aangezien er onvoldoende respons was in sommige gebieden, werden er in sommige provincies nieuwe scholen a-select gekozen. Na het bereiken van dertig scholen, die bereid waren de vragen te beantwoorden, is er gestopt met bellen.

De verzamelde gegevens konden vervolgens worden geanalyseerd ten einde de hypothesen te toetsen (zie bijlage 6 voor de verwerkte gegevens).

Naar aanleiding van de resultaten uit het onderzoek kan een beeld worden gevormd waarom scholen al dan niet besluiten deel te nemen aan De NVW. Het toetsen van de hypothesen leidt uiteindelijk naar het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Aan de hand van deze uitkomsten kunnen er aanbevelingen worden gedaan om het bereik van De Nationale Voorleeswedstrijd in de toekomst te vergroten.

Hoofdstuk 6 Opinie en praktijk van de scholen

Waarom besluit de ene school wel deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd en de andere niet? Heeft dit te maken met een verschil in opinie en zo ja, vindt deze ook een weerslag in de praktijk? De verwachting is dat deelnemende scholen een positievere houding hebben ten opzichte van voorlezen en lezen dan niet deelnemende scholen. Dit verschil zou moeten blijken uit hun algemene opinie met betrekking tot lezen en voorlezen, en de manier waarop zij de theorie van de doorgaande leeslijn in de praktijk brengen.

§ 6.1 Het gecreëerde schoolklimaat

Zoals eerder beschreven wordt de theorie van Aidan Chambers over het leesmilieu van het kind volledig gevolgd. Het creëren van een leesvriendelijk milieu heeft volgens hem een positieve invloed op de mentaliteit. Eén aspect hiervan is de manier waarop het bibliotheekwezen binnen de school is georganiseerd. De voorkeur gaat uit naar een centrale collectie met klassenbibliotheken waarbij de boeken afgestemd zijn op het niveau van de groep. Vooral deelnemende scholen hebben het boekenbedrijf op deze wijze geordend. Van de niet deelnemende scholen is een lager percentage gestructureerd met hoofd- en klassen bibliotheken. Binnen deze onderwijsinstellingen komt de klassenbibliotheek het meest voor. Bij de deelnemende scholen beslaat deze vorm de tweede plek (zie voor verdere rangschikking de bijlage 5). Deelnemende scholen stimuleren gemiddeld meer het positief fysieke leesklimaat.

Wanneer scholen uren inruimen voor een leescoördinator zal dit ook ten goede komen aan het leesbeleid. Door iemand de verantwoording te geven over het coördineren en structureren van het leesbevorderingbeleid zal de kans groter zijn dat de school één lijn voert ten opzichte van lezen. De leescoördinator tracht immers alle leerkrachten enthousiast te maken voor lezen en te zorgen dat zij voor lezen en voorlezen tijd vrijmaken in het lesprogramma. Van de deelnemende scholen heeft 70% een leescoördinator tegenover 48% niet deelnemend. Uit de gegevens blijkt dus dat op scholen waar een leescoördinator aanwezig is eerder wordt deelgenomen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Het feit dat er vaker een leescoördinator aanwezig is op de deelnemende scholen maakt het aannemelijk dat deze onderwijsinstellingen vaker deelnemen aan leesbevorderingprojecten.

Gemiddeld doen deelnemende leerkrachten vier leesbevorderingactiviteiten op jaarbasis met hun klas. Populaire activiteiten op het gebied van leesbevordering zijn: aandacht voor de Kinderboekenweek, het inrichten van een leestafel en het bezoek van een schrijver. Niet deelnemende scholen scoren lager; zij komen op 2,6 activiteiten per klas op jaarbasis.

De scholen die deelnemen aan De NVW kennen een gemiddeld aantal leerlingen. Het leerlingenaantal bij de niet deelnemende scholen valt voornamelijk in de categorie klein. De verschillen zijn niet zeer groot, maar wel waarneembaar (zie bijlage 5: tabel 10.6). Uit de gegevens van dit onderzoek blijkt dat naar mate het leerlingenaantal van een school hoger ligt zij eerder deelnemen aan De NVW. De aanwezigheid van een leescoördinator kan hier vervolgens mee in verband worden gebracht. Naarmate de school groter is heeft het meer inkomsten en meer budget beschikbaar voor onder andere een leescoördinator.

§ 6.2 Houding van de leerkracht

De waarde en plezier die aan lezen wordt gehecht is binnen beide doelgroepen gelijk. De mate waarin de leerkracht aangeeft de actuele jeugdliteratuur te volgen is voor de verschillende doelgroepen ook niet afwijkend. Leerkrachten van beide groepen zijn van mening de kinder- en jeugdliteratuur voldoende tot redelijk te volgen.

Uit de enquête blijkt dus dat zowel de deelnemende als de niet deelnemende scholen lezen als heel leuk en belangrijk ervaren. Beide groepen blijken hier zeer positief tegenover te staan. De vraag is nu in hoeverre deze opvatting ook vorm krijgt in het lesprogramma.

Deelnemende en niet deelnemende leerkrachten verschillen niet in de mate waarin zij boeken presenteren aan hun klas. Gemiddeld geven beide groepen aan soms boeken te presenteren. Ook is het percentage dat de leerlingen activeert kinderen boekbesprekingen te laten houden in beide gevallen vrij hoog.

Zowel deelnemende als niet deelnemende leerkrachten laten de leerlingen soms de boeken op een creatieve manier verwerken. Hierbij moet gedacht worden aan spelvormen en handvaardigheid. Met enige regelmaat (soms tot vaak) wordt er een gesprek aangegaan met de leerling over een boek. Hierbij is er tussen de scholen ook geen sprake van een verschil. Wel is opvallend dat de niet deelnemende school gemiddeld aangeeft vaker het gesprek aan te gaan met de kinderen.

De leerkrachten hebben weinig op met een leesaffiche waarmee kinderen elkaar kunnen wijzen op boeken die zij de moeite waard vinden. Slechts 13,8% van de deelnemende scholen heeft een leesaffiche tegenover 4,3% van de niet deelnemende scholen.

Bij het onderhouden van de collectie boeken betrekken deelnemende leerkrachten vaak hun leerlingen, niet deelnemende docenten laten de kinderen soms zorg dragen voor de collectie. Door de leerlingen zorg te laten dragen voor de boeken worden zij actief betrokken bij lezen, dit heeft een positief effect op hun mentaliteit met betrekking tot lezen. De deelnemende scholen laten in vergelijking met de niet deelnemende scholen hun leerlingen vaker zorg dragen voor het onderhouden van de collectie boeken.

De vraag met betrekking tot een leeshoek in de klas is weggelaten omdat deze vraag achteraf toch geen goede weergave geeft van de werkelijkheid. Het probleem bij deze vraag vormt de definiëring van leeshoek. Onduidelijkheid ontstaat over het punt of een boekenkast al als een leeshoek kan worden gekenschetst, of dat er daadwerkelijk een rustige leesplek wordt bedoeld. In verband met deze misinterpretatie, neem ik de uitslag van de vraag over de aanwezigheid van een leeshoek niet op in het verslag.

§ 6.3 Conclusie voorlezen in het basisonderwijs

Uit het onderzoek blijkt dat negentig procent van de respondenten aangeeft zijn klas voor te lezen. Eerder onderzoek, dat onder leerlingen van groep zeven en acht is afgenomen, leverde heel andere cijfers op. Zestig procent van de kinderen gaf aan op school te worden voorgelezen door de leerkracht. Het verschil in de uitkomsten kan worden verklaard door de sociaal wenselijke antwoorden van de leerkrachten bij het onderzoek van Stichting Lezen.⁴⁶

Naar mijn idee is het verwonderlijk dat er in sommige klassen gewoon niet wordt voorgelezen. Hoe kan het dat leerkrachten deze bezigheid dusdanig onderschatten? Natuurlijk is er een overvol lesprogramma, maar toch zou lezen hier zeker een plaats in moeten krijgen. Naast het functionele karakter van (voor)lezen is het een goede vorm van ontspanning. Een gehele schooldag kan er toch niet continu aandacht op prestatie gericht zijn.

---

⁴⁶ Lubbinge, A., *Leesgedrag kinderen uit groep zeven en acht: Onderzoek ter gelegenheid van de Nationale Voorleeswedstrijd*, TNS NIPO in opdracht van Stichting Lezen, Amsterdam, 2005, p. 9.

Gemiddeld wordt er in de groepen zeven en acht twee à drie keer per week voorgelezen. Van de leerkrachten die hun klas voorlezen, leest ongeveer de helft op een vast tijdstip voor. In beide groepen worden de leerlingen soms betrokken bij de keuze van het voorleesboek.

De houding van deelnemende leerkrachten is niet zozeer verschillend van niet deelnemende leerkrachten. In de meeste gevallen komen zij op een gelijke score uit. De lijn van de scholen binnen de twee groepen is echter wel opvallend. Deelnemende scholen hebben de bibliotheek georganiseerd die het dichtst in de buurt komt bij de theorie van Aidan Chambers. Ook hebben zij vaker een leescoördinator die zorg draagt voor het leesbevorderingbeleid.

Deelnemende scholen nemen vaker deel aan leesbevorderingactiviteiten dan niet deelnemende scholen. Opvallend is dat de niet deelnemende scholen meer waarde hechten aan het betrekken van de leerlingen bij het beheer van de collectie. Verder zijn er op het gebied van opinie en de praktijk van lezen en voorlezen geen verschillen te constateren tussen deelnemende en niet deelnemende scholen.

Hoofdstuk 7 De beleving van De Nationale Voorleeswedstrijd

Uit de enquête blijkt dat De Nationale Voorleeswedstrijd door de deelnemende scholen als een positieve activiteit wordt ervaren. De scholen werken deze wedstrijd op verschillende manieren uit. De ene onderwijzer richt zich alleen op het voorlezen van de deelnemende leerlingen, terwijl de andere leerkracht er een heel spektakel van maakt. De niet deelnemende scholen voeren verschillende redenen aan waarom zij niet willen participeren.

§ 7.1 Deelnemende scholen

De leerkrachten die besluiten met hun klas mee te doen aan De Voorleeswedstrijd geven allemaal hun eigen draai aan dit project. Het merendeel van de leerkrachten betreft ook de leerlingen die niet voorlezen bij de competitie. Dit doen zij door hen als jury te laten fungeren, een yell te laten verzinnen en/of een spandoek te laten maken. Ook het publiek wordt natuurlijk door de kinderen gevormd. Een enkele school laat alle leerlingen een stukje voorlezen. Een leuke uitwerking die een leerkracht hanteerde is dat de niet deelnemende kinderen een 'ander' optreden verzorgden, muziek of iets dergelijks. Op een te verwaarlozen aantal scholen werden de niet deelnemende leerlingen niet betrokken bij dit project.

De scholen beoordelen het project als een goede leesbevorderingactiviteit. Volgens de leerkrachten slaagt het project redelijk goed in zijn opzet: kinderen laten beseffen hoe plezierig lezen is. De leerkrachten geven voornamelijk aan dat het stimuleren van het lezen een goede reden is om deel te nemen.

§ 7.2 Niet deelnemende scholen

Van de scholen die niet deel nemen, geeft ongeveer de helft aan dat er belemmeringen zijn voor deelname. Ongeveer zeventig procent van de leerkrachten verantwoordt waarom zij niet mee doen aan de wedstrijd. Veel docenten geven aan het erg druk te hebben met het afwerken van het lesprogramma. De organisatie en het bezoeken van de finales in het weekend legt tevens een extra druk op de docent. Een dergelijke bijkomende activiteit zou een hoop extra werk betekenen.

De periode waarin de landelijke finale wordt gehouden wordt door de leerkrachten van groep acht als zeer druk ervaren. Deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd vormt in deze periode hierdoor geen prioriteit.

Het wedstrijdelement in cognitieve vakken wordt tevens aangegeven als belemmerend. Het feit dat er van tevoren in te schatten is welke leerling uit de klas gaat winnen, doet afbreuk aan het plezier volgens sommige leerkrachten. Verder kan het gedrag van de leerlingen ook als negatief worden ervaren. Soms komt het respect en de luisterhouding in het gedrag.

De jurering wordt als onduidelijk omschreven, ondanks de gedefinieerde eisen waar de voorleeskampioen aan moet voldoen heerst er verwarring over de verwachtingen. Hierbij ligt het probleem bij de grens van toneelspel en verbeeldend lezen.

Ten slotte kunnen de kosten - het inschrijfgeld bedraagt in totaal dertien euro en vijftig cent - ook een barrière tot deelname vormen. Sommige leerkrachten geven aan niet te begrijpen waarom deze bijdrage wordt gevraagd.

§ 7.3 Afnakende scholen

De onderwijsinstellingen die wel een pakket hebben aangevraagd maar waardoor geen school kampioen is aangemeld voor de landelijke wedstrijd noemen diverse redenen waarom zij besloten af te zien van deelname. Het merendeel heeft bewust gekozen niet deel te nemen naar aanleiding van het informatie pakket. Een veel voorkomend argument vormt de drukte op school, leerkrachten ervaren een grote druk waardoor zij de organisatie van een project als De Nationale Voorleeswedstrijd niet zien zitten. De maanden waarin De NVW loopt worden als heel druk ervaren.

Ziekte en de wisseling van personeel vormen ook een reden waarom scholen afzien van deelname. In dergelijke gevallen heeft men de handen vol aan het draaiend houden van de klas waardoor extra activiteiten geen prioriteiten vormen. Bij deze scholen is er naar aanleiding van het voorleesdagpakket logischerwijs dan ook geen bewuste keuze gemaakt om niet deel te nemen. Ten derde vormt het wedstrijdelement een behoorlijke belemmering voor deelname. Het naar voren halen van de goede leerlingen strookt met de opvattingen van sommige scholen.

Een percentage van 43% besluit echter wel een interne wedstrijd te organiseren aangezien het idee wel aansprak. Het organiseren van alleen een voorleeswedstrijd op school is minder werk dan ook nog het vervolgtraject af te lopen. Een ander punt dat pleit voor een interne wedstrijd is dat zwakkere leerlingen de wedstrijd als bedreigend kunnen ervaren. Het schoolse karakter is in dit geval vele malen minder confronterend dan een landelijke

competitie strijd. Voornamelijk voor speciaal basisonderwijs is het wedstrijdelement een belemmerende factor die het leesplezier teniet kan doen.

De meeste scholen besluiten na de interne wedstrijd bewust geen schoolkampioen voor de vervolgronden aan te melden, slechts een enkele school is echt vergeten de schoolkampioen aan te melden.

Hoofdstuk 8 Communicatie en promotie

Om het project te laten slagen is het belangrijk dat de doelgroep wordt bereikt. Wanneer hierin hiaten ontstaan, wordt de kans op een stijgend percentage deelnemers kleiner. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de communicatie en promotieactiviteiten rondom De Nationale Voorleeswedstrijd.

§ 8.1 *Communicatie*

De stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek stuurt jaarlijks in de maand mei een mailing met alle kinderboekenactiviteiten naar alle scholen in Nederland. In deze mail wordt onder andere De Nationale Voorleeswedstrijd aangekondigd. Via een antwoordkaart kunnen de scholen een gratis voorleesdagpakket aanvragen dat bestaat uit een spelregelboek, een poster en een oorkonde.

De vraag is in hoeverre de mailing van het CPNB aankomt op de scholen. Zijn de groepsleerkrachten op de hoogte van dit promotiemateriaal? 66,2% van de deelnemende scholen geeft aan de mail te ontvangen, van de niet deelnemende scholen bedraagt dit percentage 57,8%. De communicatie zou in principe verbeterd kunnen worden. Een deel meent de mail niet te ontvangen. Het aantal leerkrachten dat aangeeft niet op de hoogte te zijn van het feit of de school deze jaarlijkse mail krijgt wijst erop dat de mail wellicht niet de meest effectieve manier is om de doelgroep te bereiken. Het is mogelijk dat de mail soms niet wordt doorgestuurd door de directie en/of administratie, waardoor de informatie de leerkrachten van de groepen 7 en/of 8 niet bereikt.

Toch geven deelnemende leerkrachten aan juist door deze mailing op de hoogte te zijn gebracht van De Nationale Voorleeswedstrijd. Daarnaast is de mondelinge reclame van collega's onderling een niet te onderschatten factor. Slechts een klein percentage geeft aan door bibliotheek en vaktijdschriften in contact te zijn gekomen met dit evenement. Ondanks de eerder genoemde problemen met de mailing blijkt deze vorm van contact het meeste resultaat op te leveren. Sinds twee jaar wordt er ook in november een herinneringsmail gestuurd waarin wordt gewezen op de naderende sluiting van de inschrijvingsperiode.

Het contact tijdens de wedstrijd wordt soms als moeizaam ervaren. Het opgeven van een schoolkampioen vóór 1 december brengt slechts een enkele keer problemen mee, aangezien

scholen dit wel eens vergeten. Verder geeft een enkele leerkracht aan het als een belemmering te ervaren zelf te moeten informeren bij de bibliotheek naar de tijden van de rondes.

§ 8.2 Promotie

Van de niet deelnemende scholen was 86,7% bekend met de inhoud van De Nationale Voorleeswedstrijd. Iets minder dan de helft hiervan heeft ooit overwogen mee te doen aan deze activiteit. Van de overwegende leerkrachten heeft iets meer dan de helft een informatiepakket aangevraagd, waarvan het merendeel een keer heeft deelgenomen.

Het probleem waarom scholen niet deelnemen, zit dus niet zozeer in onbekendheid met De Nationale Voorleeswedstrijd. De meeste niet deelnemende scholen geven immers aan op de hoogte te zijn van de inhoud van dit project. Ruim de helft geeft toch wel aan dat het hen leuk lijkt volgend jaar deel te nemen aan dit project.

Naast de algemene CPNB mail worden scholen verder niet meer zozeer benaderd om deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Voor het tienjarige bestaan is eenmalig naar alle scholen een voorleesdagpakket opgestuurd, met als resultaat een flinke stijging van het aantal deelnemers in het betreffende jaar. Door deze aanpak werd de stap tot deelname voor de passievere leerkrachten aanzienlijk kleiner.

Daarnaast zou media aandacht gericht op volwassenen en kinderen eerder in het jaar ook vruchten afwerpen. Momenteel komt De NVW rond de finale in mei ruimschoots in de belangstelling. In de perioden daarvoor verschijnen er kleine berichten rondom de wedstrijd. Deze media aandacht richt zich vooral op volwassenen. Wanneer bij programma's als schooltelevisie/jeugdjournaal en jeugdbladen zoals de Kidsweek bijtijds in het jaar onderwerpen met betrekking tot het project aan de orde komen zijn onderwijzers nog in de mogelijkheid datzelfde jaar met de klas te participeren. Tevens prikkelen de media het kind om deel te nemen aan deze wedstrijd. Zodat de leerlingen de leerkrachten kunnen gaan enthousiasmeren om deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd.

Hoofdstuk 9 Conclusies en aanbevelingen

§ 9.1 Conclusies

De Nationale Voorleeswedstrijd wordt als een goede leesbevorderingactiviteit beoordeeld. Scholen die deelnemen aan dit project staan niet positiever tegenover (voor)lezen dan scholen die niet meedoen. Zowel de deelnemende als niet deelnemende leerkrachten geven aan behoorlijk enthousiast te zijn ten opzichte van (voor)lezen. Hierbij is het belangrijk er rekening mee te houden dat leerkrachten van beide groepen sociaal wenselijk zullen antwoorden op een enquête van Stichting Lezen met vragen over de houding ten aanzien van (voor)lezen. Toch blijken er wel verschillen te zijn tussen beide groepen.

Scholen die niet deelnemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd voeren een ander beleid dan de deelnemende scholen. Een belangrijk verschil is de aanwezigheid van de leescoördinator. Deelnemende scholen hebben vaker een leerkracht die zich bezig houdt met het opstellen en coördineren van het leesbeleid. Het op schoolniveau nadenken over het leesbeleid heeft tot gevolg dat deze scholen eerder deelnemen aan leesbevorderingactiviteiten.

Uit de gegevens van dit onderzoek blijkt dat naar mate het leerlingenaantal van een school hoger ligt zij eerder deelnemen aan De NVW. De aanwezigheid van een leescoördinator kan hier vervolgens mee in verband worden gebracht. Naarmate de school groter is heeft het meer inkomsten en meer budget beschikbaar voor onder andere een leescoördinator.

De deelnemende scholen hebben op het gebied van bibliotheek organisatie vaker een stimulerende fysieke omgeving met betrekking tot lezen dan de niet deelnemende. Het klimaat dat op de deelnemende scholen gecreëerd wordt heeft een positieve invloed op de houding van kinderen ten opzichte van (voor)lezen.

Het verschil tussen deelnemend en niet deelnemend ligt niet zozeer in de houding van de docent maar meer in de positie die de school inneemt ten op zichte van leesbevordering. Niet deelnemende scholen geven aan lezen erg belangrijk te vinden. Dit blijkt echter niet uit hun schoolbeleid.

Toch kan er niet beweerd worden dat scholen die wel meedoen een positieve visie hebben op lezen en niet deelnemende scholen een negatieve. Deelnemende scholen blijken alleen

actiever te zijn op het gebied van leesbevorderende activiteiten buiten school in tegenstelling tot niet deelnemende scholen.

Deelnemende scholen beoordelen het stimuleren van het lezen en het bevorderen van het leesplezier bij kinderen als sterk aspect van De Nationale Voorleeswedstrijd. Niet deelnemende scholen zijn minder enthousiast, zij hebben verschillende redenen om niet deel te nemen. Druk in het lesprogramma vormt een groot probleem, tevens levert de organisatie van het project problemen op.

Afhakende scholen ervaren het project vaak als een verzwaring van hun werkdruk. Een tijdrovend onderdeel waar ze niet zozeer op zitten te wachten. Meestal zijn zij niet ontevreden over het idee achter De NVW maar vormt de druk binnen het lesprogramma de belemmering om deel te nemen. Personeelsproblemen vormen tevens een hindernis tot deelname op afhakende onderwijsinstellingen. Een aantal niet deelnemende scholen geeft aan dat het wedstrijdelement als problematisch wordt ervaren.

§ 9.2 Mogelijke verbeteringen voor de toekomst

Een mogelijke oplossing voor de moeilijkheden die ontstaan bij de organisatie van De Nationale Voorleeswedstrijd is het aan leveren een gestructureerd stappenplan, dat aansluit op de jaarplanner, bij het voorleesdagpakket. De verschillende activiteiten die ondernomen moeten worden zoals het voorlichten van de klas, de instructie met betrekking tot goed voorlezen, de inventarisatie van de deelnemers, de participatie van de niet deelnemende deelnemers, organisatie van de klassenrondes, de schoolfinaleronde, het maken van spandoeken et cetera. Door scholen inzicht te bieden op het verloop van het project zal het voor hen minder enerverend overkomen. Een gestructureerd stappenplan kan het nodige houvast bieden, waardoor de organisatie soepeler kan verlopen. Een mogelijke opzet van een stappenplan schooljaar 2008/2009 (zie bijlage 7 voor een voorbeeld).

Een deel van de Nationale Voorleeswedstrijd vindt buiten schooltijd plaats. Leerkrachten moeten in de vrije tijd met kinderen naar de stedelijke, provinciale en eventueel landelijke finales. Wanneer alle activiteiten tijdens de schooltijden zouden plaatsvinden is dat minder belastend voor de leerkrachten. Eventueel zou de woensdagmiddag ook een alternatief zijn. Een regionale finale op zaterdag is echter voor veel leerkrachten een groot bezwaar.

Een heldere omschrijving van het begrip 'goed voorlezen' zou de leerkrachten een beter beeld geven ten aanzien van de verwachtingen. Daarbij is een inleidende video/dvd voor de leerlingen om de bedoeling te expliceren een mogelijkheid. Momenteel komt de omschrijving van voorlezen in het voorleesdagpakket niet altijd overeen met de werkelijke jurering. De grens tussen toneel en voorlezen is volgens niet deelnemende groepsleerkrachten vervaagd. De eisen rondom voorlezen zullen nog nauwkeuriger en beter gehanteerd moeten worden om het gevoel van eerlijkheid te versterken. Het overzichtelijke beoordelingsformulier van de website kan in het voorleesdagpakket worden opgenomen.

Voor speciaal basisonderwijs scholen zou een afzonderlijk traject voor deelname aan dit leesbevorderingsproject een idee zijn. Vaak doen deze scholen niet mee aan de landelijke wedstrijd in verband met een te zware concurrentiestrijd. Als er voor het speciaal basisonderwijs een eigen vorm wordt gevonden zal deze een betere aansluiting vinden bij de doelgroep. Hierdoor zullen leerkrachten er eerder voor kiezen deel te nemen.

Het wedstrijdelement kan wel eens leiden tot een negatieve beleving van het project. De leerkracht neemt hierbij een cruciale plaats in. Hij moedigt de sportieve houding van de leerlingen ten opzichte van elkaar aan en blijft de klas positief stimuleren. Hij maakt duidelijk dat het plezier beleven in het (voor)lezen centraal staat.

Op het gebied van communicatie en promotie kunnen er ook aspecten verbeterd worden. Het bereik van de CPNB mailing is niet toereikend, verschillende leerkrachten hebben geen weet van de mailing of geven aan deze mail niet te ontvangen. Hierdoor wordt een groot percentage al uitgesloten. Naast deze mail zouden er nog andere manieren van contact kunnen worden bewerkstelligd. De ervaring leert dat wanneer alle scholen automatisch een voorleesdagpakket krijgen toegestuurd dit een hoger percentage deelnemende scholen tot gevolg heeft.

De kleine bijdrage die wordt gevraagd vormt voor sommige scholen toch nog een belemmering voor deelname. Wanneer het project meer gesubsidieerd zou worden en de symbolische bijdrage wegvalt, zal dit een positief effect hebben op het aantal scholen dat besluit deel te nemen aan de wedstrijd. Een korte verduidelijking waarom deze bijdrage wordt gevraagd is een andere mogelijkheid.

Wanneer deze aspecten zouden worden verbeterd zou dit volgens mijn onderzoek moeten leiden tot een groter bereik van De Nationale Voorleeswedstrijd in de toekomst. In dit rapport worden aanbevelingen gegeven voor verbeteringen.

Bronvermelding

Adreswijzer Onderwijs en Opleidingen 2006/2007: Het volledig overzicht, Ten Brink, Meppel, 2006/2007.

Beleidsstuk Stichting Lezen met betrekking tot de ontwikkeling van De Nationale Voorleesdag (van het idee tot en met De Nationale Voorleesdag 2002)

Chambers, A., *De Leesomgeving: Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten?*, Querido, Amsterdam, 1995, p. 7-24, 61-67,

Chambers, A., *Vertel eens: Kinderen, lezen en praten*, Querido, Amsterdam, 1995.

Coillie, J. van, *Leesbeesten en boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?*, 6de dr., Davidsfonds/Infodok Biblion Uitgeverij, Leuven, 2004, p. 16-22, 305-307.

De Nationale Voorleeswedstrijd 2007 Spelregels, Stichting Lezen, Amsterdam, 2006.

Eeden, E. van, en P. Nijssen (red.), *Voorlezen in het basisonderwijs: Symposium tijdens de Nationale Voorleesdag op 26 mei 1994 in Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht*, Stichting Lezen, Amsterdam, 2004.

Evaluatie De Nationale Voorleesdag 2002, Stichting Lezen, Amsterdam.

Evaluatie De Nationale Voorleesdag 2003, Stichting Lezen, Amsterdam.

Ghesquiere, R., *Het verschijnsel Jeugdliteratuur*, 8ste dr., Acco, Leuven/Voorburg, 2000, p. 9-29.

Hekelaar, F en R. Lenselink, *Voorlezen in het gezin*, NIPO in opdracht van Stichting Lezen, Amsterdam, 1999.

Jansen van Doorn, G., *Voorlezen 10-12 jarigen*, TNS NIPO in opdracht van Stichting Lezen Amsterdam, 2004.

Jong, M. de (red.), *Voorlezen aan peuters: Bundel over voorlezen aan kinderen in peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en gastoudergezinnen in het kader van De Nationale Voorleesdag 1997*, Stichting Lezen, Amsterdam 1997.

Jong, M. de (red.), *Tijd om voor te lezen: Symposium tijdens de Nationale Voorleesdag op 22 mei 1996 in Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht*, Stichting Lezen, Amsterdam, 1996.

Lemaire, *Lezen doen we samen!; De praktische consequenties van onderzoek naar leesgedrag en leesbevordering*, Stichting Lezen, Amsterdam, 2004.

Letterie, M. (red.), *Blijven voorlezen; Bundel over voorlezen aan leerlingen in groep 3 tot en met 6 van de basisschool in het kader van De Nationale Voorleesdag 1998*, Stichting Lezen, Amsterdam, 1998.

Lubbinge, A., *Leesgedrag kinderen uit groep zeven en acht: Onderzoek ter gelegenheid van de Nationale Voorleeswedstrijd*, TNS NIPO in opdracht van Stichting Lezen, Amsterdam, 2005.

Otter, M. E. en H. Paus, *Voorlezen en jeugdboeken in de curricula van de Pabo's*, Stichting Lezen, Amsterdam, 1998.

Pennen, W. van der., Backx, P., *De magie van het voorlezen: Bundel over voorlezen aan kinderen van 0 t/m 12 jaar in het kader van de Nationale Voorleesdag*, Stichting Lezen, Amsterdam, 1999, p. 15-24.

Piek, K., *Zoveel lezen we (niet)*, Stichting Lezen, Amsterdam, 1995.

Sanders, E. en N. Maas, *Goed gelezen: 10 jaar De Nationale Voorleesdag*, Stichting Lezen, Amsterdam 2003.

TWI bestand deelnemende scholen 2007/2008 (aangevraagd bij het TWI , 2007)

TWI bestand afhakende scholen 2007/2008 (aangevraagd bij het TWI, 2007)

Urbanus, M., *Voorlezen en zingen in het gezin*, NIPO het marktonderzoekinstituut in opdracht van Stichting Lezen, 2001.

Internet:

<http://www.denationalevoorleeswedstrijd.nl/> (02-08)

http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=1 (02-08)

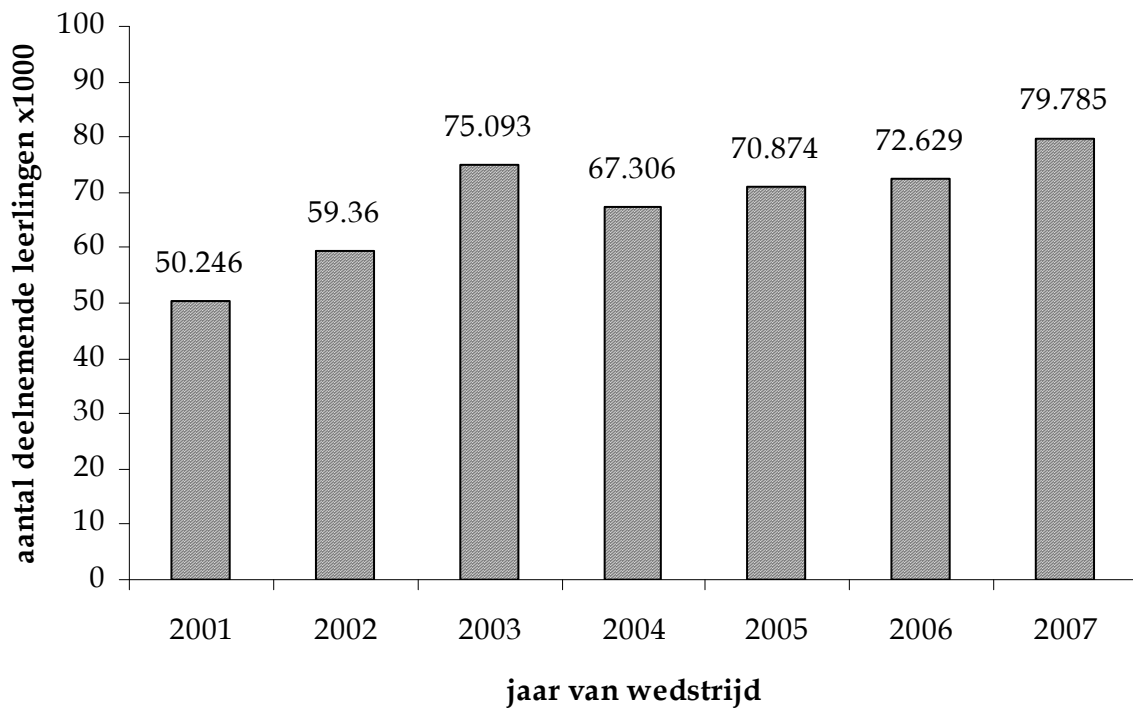
http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=2001&sp1=7
(02-08)

http://www.lezen.nl/index.html?spsearch=&age_group_id=0&menu_item_id=2001&sp1=4
1 (02-08) Van Dormolen, Van Montfoort, Nicolaas, Raukema, *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar*, Stichting Lezen, 2005.

http://www.minocw.nl/documenten/onderwijs-po-doc-poincijfers_h2.pdf, p. 2 (04-08)

Bijlage 1 Overzichtstabel groei De Nationale Voorleeswedstrijd

Ontwikkeling aantal deelnemende leerlingen aan De Nationale Voorleeswedstrijd

NB.

1. Vanaf 2001 wordt er eenzelfde methode gehanteerd om het aantal kinderen te tellen. Om verwarring te voorkomen zijn voorgaande jaren niet weergegeven.
2. In 2003 werd vanwege het tienjarige bestaan aan alle scholen een voorleesdagpakket toegestuurd.
3. Zie voor verdere gegevens <http://www.denationalevoorleeswedstrijd.nl/> (02-08)

Vragenlijst De Nationale Voorleeswedstrijd

1 Hoe bent u in contact gekomen met De Nationale Voorleeswedstrijd?

- 1 via een collega
 2 via de krant
 3 via de televisie
 4 via een informatiebulletin/vaktijdschrift
 5 via de mailing van het CPNB met alle kinderboekenactiviteiten → ga naar vraag 3
 6 anders, namelijk _____

2 Ontvangt uw school de jaarlijkse mailing van het CPNB met alle kinderboekenactiviteiten?

- 1 ja
 2 nee
 3 weet niet

3 Neemt uw school elk jaar deel aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

- 1 ja
 2 nee
 3 dit is de eerste keer dat we als school deelnemen
 4 we doen om de .... jaar mee (*graag invullen wat van toepassing is*)

4 Worden de kinderen die niet deelnemen als voorlezer ook actief betrokken bij de activiteit op school?

- 1 ja, zij worden op andere manieren bij De Voorleeswedstrijd betrokken.
 2 nee, alleen de kinderen die werkelijk voorlezen zijn actief betrokken bij De Voorleeswedstrijd → ga naar vraag 6

5 De leerlingen die niet willen voorlezen worden betrokken door? U kunt meerdere antwoorden geven

- 1 het verzinnen van yells
 2 het bezetten van de jury
 3 opbouw van het podium
 4 anders, namelijk _____

6 Vindt u De Nationale Voorleeswedstrijd slagen in zijn opzet: kinderen laten beseffen hoe plezierig lezen is?

- 1 slecht
 2 matig
 3 voldoende
 4 redelijk
 5 goed

7 **Wat zou er verbeterd kunnen worden aan De Nationale Voorleeswedstrijd?**

8 **Zijn er belemmeringen voor deelname (gedoe, wedstrijdelement, kosten, administratie, opstelling bibliotheek)?**

- 1 ja, namelijk _____
- 2 nee

9 **Denkt u dat de school volgend jaar weer zal deelnemen?**

- 1 ja
- 2 nee
- 3 misschien
- 4 geen idee

10 **Vindt u het leuk om op school aandacht aan lezen te besteden?**

- 1 helemaal niet leuk
- 2 niet leuk
- 3 neutraal
- 4 leuk
- 5 heel leuk

11 **Vindt u het belangrijk dat kinderen op school lezen?**

- 1 helemaal niet belangrijk
- 2 niet belangrijk
- 3 neutraal
- 4 belangrijk
- 5 heel belangrijk

12 **Vindt u voorlezen op school leuk?**

- 1 helemaal niet leuk
- 2 niet leuk
- 3 neutraal
- 4 leuk
- 5 heel leuk

13 **Vindt u voorlezen op school belangrijk?**

- 1 helemaal niet belangrijk
- 2 niet belangrijk
- 3 neutraal
- 4 belangrijk
- 5 heel belangrijk

14 **Volgt u de actuele jeugdliteratuur?**

- 1 slecht
- 2 matig
- 3 voldoende
- 4 redelijk
- 5 goed

15 Is er een leescoördinator op uw school?

- 1 ja
 2 nee

16 Wat is voor u de belangrijkste reden om met de klas mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

17 Aan welke leesbevorderingprojecten doet u met uw klas dit jaar mee? *U kunt meerdere antwoorden geven*

- 1 Deelname Nederlandse Kinderjury
 2 aandacht Kinderboekenweek
 3 poëziewedstrijd
 4 inrichten leestafel (buiten de Kinderboekenweek om)
 5 bezoek bibliotheek
 6 bezoek boekwinkel
 7 bezoek van een schrijver
 8 anders, namelijk _____

18 Ik beschouw De Nationale Voorleeswedstrijd als een ..... leesbevorderingactiviteit. *Wilt u aankruisen wat voor u van toepassing is?*

- 1 zeer goede
 2 goede
 3 gemiddelde
 4 matige
 5 slechte

19 Hoe is op uw school de bibliotheek georganiseerd?

- 1 een centrale collectie met klassenbibliotheken
 2 alleen klassenbibliotheken
 3 anders, namelijk _____

20 Heeft u een leeshoek in de klas?

- 1 ja
 2 nee

21 Laat u de kinderen bijdragen aan de zorg voor de boeken in de klas?

- 1 heel vaak
 2 vaak
 3 soms
 4 zelden
 5 zeer zelden

22 Worden gelezen boeken op creatieve manieren verwerkt? (handvaardigheid, spel etc.)

- 1 heel vaak
 2 vaak
 3 soms
 4 zelden
 5 zeer zelden

23 Leest u uw klas voor?

- 1 ja
 2 nee → ga naar vraag 27

24 Hoe vaak leest u uw klas voor?

- 1 2 of meer keer per dag
- 2 1 keer per dag
- 3 2 à 3 keer per week
- 4 1 keer per week
- 5 1 keer per 2 weken

25 Leest u op een vast moment voor?

- 1 ja
- 2 nee

26 Worden de leerlingen betrokken bij de keuze van het voorleesboek?

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

27 Laat u de kinderen boekpresentaties houden?

- 1 ja
- 2 nee

28 Presenteert u zelf ook boeken?

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

29 Praat u met de kinderen over de gelezen boeken?

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

30 Heeft u een prikbord/leesaffiche in de klas hangen waarop kinderen elkaar kunnen wijzen op goede boeken?

- 1 ja
- 2 nee

31 Wat is uw geslacht?

- 1 man
- 2 vrouw

32 Wat is uw functie binnen de school?

- 1 leerkracht groep 7
- 2 leerkracht groep 8
- 3 leerkracht groep 6/7
- 4 leerkracht groep 7/8

33   **33. Hoeveel jaren ervaring heeft u in groep 7 en/of 8?**

--	--

34   **Hoe heet de school waarop uw werkzaam bent?**

--

35   **In welke plaats ligt deze school?**

--

36   **Valt de school waarop u werkzaam bent te karakteriseren als?**

- 1   een dorpsschool
- 2   een streekschool
- 3   een stadsschool

37   **Onder welk type onderwijs valt de school waarop u werkzaam bent?**

- 1   bijzonder basisonderwijs
- 2   openbaar basisonderwijs
- 3   speciaal basisonderwijs
- 4   speciaal onderwijs

38   **Wordt er op uw school volgens een bepaalde onderwijsmethode/visie gewerkt?**

- 1   Montessori
- 2   Jenaplan
- 3   Dalton
- 4   Rudolf Steiner
- 5   Freinet
- 6   nee

39   **Hoeveel leerlingen telt de school waarop u werkzaam bent?**

--	--	--	--	--

40   **Heeft u verder nog opmerkingen?**

--

Nogmaals hartelijk dank voor uw medewerking!

Vragenlijst De Nationale Voorleeswedstrijd

1 Was u voor het invullen van deze vragenlijst al bekend met de inhoud van De Nationale Voorleeswedstrijd?

- 1 ja
 2 nee → ga naar vraag 6

2 Heeft u wel eens serieus overwogen om met de klas mee te doen?

- 1 ja
 2 nee → ga naar vraag 6

3 Is er toen een informatiepakket aangevraagd?

- 1 ja
 2 nee, omdat _____ → ga naar vraag 6

4 Heeft u toen met de klas meegedaan?

- 1 ja
 2 nee, omdat _____ → ga naar vraag 6

5 Hoe vaak heeft de school deelgenomen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

6 Zou het u leuk lijken om komend jaar aandacht te besteden aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

- 1 ja, omdat _____
 2 nee, omdat _____

7 Zijn er belemmeringen voor deelname (gedoe, wedstrijdelement, kosten, administratie, opstelling bibliotheek)?

- 1 ja, namelijk _____
 2 nee

8 Mochten deze zaken verbeterd worden zou u dan wel deelnemen?

- 1 ja
 2 nee
 3 misschien
 4 weet niet

9 Denkt u dat volgend jaar de groep 7 en/of 8 van uw school deelnemen?

- 1 ja
 2 nee
 3 misschien
 4 weet niet

10 Vindt u het leuk om op school aandacht aan lezen te besteden?

- 1 helemaal niet leuk
- 2 niet leuk
- 3 neutraal
- 4 leuk
- 5 heel leuk

11 Vindt u het belangrijk dat kinderen op school lezen?

- 1 helemaal niet belangrijk
- 2 niet belangrijk
- 3 neutraal
- 4 belangrijk
- 5 heel belangrijk

12 Vindt u voorlezen op school leuk?

- 1 helemaal niet leuk
- 2 niet leuk
- 3 neutraal
- 4 leuk
- 5 heel leuk

13 Vindt u voorlezen op school belangrijk?

- 1 helemaal niet belangrijk
- 2 niet belangrijk
- 3 neutraal
- 4 belangrijk
- 5 heel belangrijk

14 Volgt u de actuele jeugdliteratuur?

- 1 slecht
- 2 matig
- 3 voldoende
- 4 redelijk
- 5 goed

15 Is er een leescoördinator op uw school?

- 1 ja
- 2 nee

16 Ontvangt uw school de jaarlijkse mailing van het CPNB met alle kinderboekenactiviteiten?

- 1 ja
- 2 nee
- 3 weet niet

17 Aan welke leesbevorderingprojecten doet u met uw klas dit jaar mee? U mag meerdere antwoorden geven

- 1 deelname Nederlandse Kinderjury
- 2 aandacht Kinderboekenweek
- 3 poëziewedstrijd
- 4 inrichten leestafel (buiten de Kinderboekenweek om)
- 5 bezoek bibliotheek
- 6 bezoek boekwinkel
- 7 bezoek van een schrijver
- 8 anders, namelijk _____

18 Hoe is op uw school de bibliotheek georganiseerd?

- 1 een centrale collectie met klassenbibliotheken
- 2 alleen klassenbibliotheken
- 3 anders, namelijk _____

19 Heeft u een leeshoek in de klas?

- 1 ja
- 2 nee

20 Laat u de kinderen bijdragen aan de zorg voor de boeken in de klas?

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

21 Worden gelezen boeken op creatieve manieren verwerkt? (handvaardigheid, spel etc.)

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

22 Leest u uw klas voor?

- 1 ja
- 2 nee → ga naar vraag 26

23 Hoe vaak leest u uw klas voor?

- 1 2 of meer keer per dag
- 2 1 keer per dag
- 3 2 à 3 keer per week
- 4 1 keer per week
- 5 1 keer per 2 weken

24 Leest u op een vast moment voor?

- 1 ja
- 2 nee

25 Worden de leerlingen betrokken bij de keuze van het voorleesboek?

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

26 Laat u de kinderen boekpresentaties houden?

- 1 ja
- 2 nee

27 Presenteert u zelf ook boeken?

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

28 Praat u met de kinderen over de gelezen boeken?

- 1 heel vaak
- 2 vaak
- 3 soms
- 4 zelden
- 5 zeer zelden

29 Heeft u een prikbord/leesaffiche in de klas hangen waarop kinderen elkaar kunnen wijzen op goede boeken?

- 1 ja
- 2 nee

30 Wat is uw geslacht?

- 1 man
- 2 vrouw

31 Wat is uw functie binnen de school?

- 1 leerkracht groep 7
- 2 leerkracht groep 8
- 3 leerkracht groep 6/7
- 4 leerkracht groep 7/8

32 Hoeveel jaren ervaring heeft u in groep 7 en/of 8?

33 Hoe heet de school waarop uw werkzaam bent?

34 In welke plaats ligt deze school?

35 Valt de school waarop u werkzaam bent te karakteriseren als?

- 1 een dorpsschool
- 2 een streekschool
- 3 een stadsschool

36 Onder welk type onderwijs valt de school waarop u werkzaam bent?

- 1 bijzonder basisonderwijs
- 2 openbaar basisonderwijs
- 3 speciaal basisonderwijs
- 4 speciaal onderwijs

37 Wordt er op uw school volgens een bepaalde onderwijsmethode/visie gewerkt?

- 1 Montessori
- 2 Jenaplan
- 3 Dalton
- 4 Rudolf Steiner
- 5 Freinet
- 6 nee

38 Hoeveel leerlingen telt de school waarop u werkzaam bent?

--	--	--	--	--

39 Heeft u verder nog opmerkingen?

Nogmaals hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage 4 Vragen aan leerkrachten groep 7 en/of 8 van afhakende scholen

- 1) Heeft u na het ontvangen van het informatiepakket bewust de keuze gemaakt niet deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?
- 2) Mag ik vragen waarom u er voor heeft gekozen niet mee te doen?
- 3) Heeft u wel een schoolronde georganiseerd?
- 4) Heeft u de schoolkampioen bewust niet aangemeld?
- 5) Wat vormen voor u de grootste belemmeringen voor deelname?
- 6) Kunt u nog punten voor verbetering aandragen?

Bijlage 5 Resultaten onderzoeksfase 1

§ 1 Houding leerkracht ten opzichte van (voor) lezen

Tabel. 1.1 **Opinie met betrekking tot lezen en voorlezen van de leerkrachten (gemeten op een 5 puntsschaal waarbij 5 het meest positief was).**

	Deelnemend	Niet deelnemend
Vindt u het leuk om op school aandacht aan lezen te besteden?	4,6	4,5
Vindt u het belangrijk dat kinderen op school lezen?	4,9	4,8
Vindt u voorlezen op school leuk?	4,6	4,5
Vindt u voorlezen op school belangrijk?	4,6	4,5

Tabel. 1.2a **Betrokkenheid leerkracht bij de actuele jeugdliteratuur (cijfers weergegeven in percentages).**

Volgt u de actuele jeugdliteratuur?	Deelnemend	Niet deelnemend
Goed	20	15,2
Redelijk	35,4	47,8
Voldoende	26,2	21,7
Matig	18,4	13
Slecht	0	2,2

Tabel. 1.2b **Betrokkenheid leerkracht bij de actuele jeugdliteratuur (slecht 1 - 5 goed).**

Volgt u de actuele jeugdliteratuur?	Deelnemend	Niet deelnemend
Gemiddelde	3,6	3,6

§ 2 Positie van lezen binnen het schoolbeleid

Tabel. 2.1 De manier waarop het bibliotheekwezen binnen de school is georganiseerd (cijfers weergegeven in percentages).

	Deelnemend	Niet deelnemend
Een centrale collectie met klassenbibliotheken	55,4	40,9
Alleen een centrale bibliotheek	3,1	4,5
Alleen klassenbibliotheken	24,6	45,5
Per bouw	4,6	2,3
Bezoek plaatselijke bibliotheek	7,7	4,5
Wordt verzorgd door de plaatselijke bibliotheek	4,6	0
Geen bibliotheek	0	2,3

Tabel. 2.2 Aanwezigheid van leescoördinator op de scholen (cijfers zijn weergegeven in percentages).

Is er een leescoördinator op school?	Deelnemend	Niet deelnemend
Ja	71,4	47,8
Nee	19,6	52,2

§ 3 Plaats van (voor)lezen in de klas

Tabel. 3.1 Leest de leerkracht zijn klas voor (cijfers weergegeven in percentages).

Leest u uw klas voor?	Deelnemend	Niet deelnemend
Ja	93,8	91,3
Nee	6,2	8,7

Tabel. 3.2a Frequentie van voorlezen van de leerkrachten die aangeven voor te lezen in de klas (cijfers weergegeven in percentages).

Hoe vaak leest u uw klas voor?	Deelnemend	Niet deelnemend
2 of meer keer per dag	4,8	7,1
1 keer per dag	25,8	40,5
2 à 3 keer per week	45,2	31
1 keer per week	16,1	11,9
1 keer per 2 weken	8,1	9,5

Tabel. 3.2b Frequentie van voorlezen van de leerkrachten die aangeven voor te lezen in de klas (2 of meer keer per dag 1 - 5 1 keer per 2 weken).

Hoe vaak leest u uw klas voor?	Deelnemend	Niet deelnemend
Gemiddelde	3	2,8

Tabel. 3.3 Wordt er op een vast tijdstip voorgelezen (cijfers weergegeven in percentages).

Leest u op een vast moment voor?	Deelnemend	Niet deelnemend
Ja	54,8	50
Nee	45,2	50

Tabel. 3.4a Betrokkenheid leerlingen bij de keuze van een voorleesboek (cijfers weergegeven in percentages).

Worden de leerlingen betrokken bij de keuze van het voorleesboek?	Deelnemend	Niet deelnemend
Heel vaak	8,1	7,1
Vaak	37,1	26,2
Soms	43,5	52,4
Zelden	4,8	11,9
Zeer zelden	6,5	2,4

Tabel. 3.4b Betrokkenheid leerlingen bij de keuze van een voorleesboek (slecht 1 - 5 goed).

Worden de leerlingen betrokken bij de keuze van het voorleesboek?	Deelnemend	Niet deelnemend
Gemiddelde	2,6	2,8

Tabel. 3.5a Mate waarin de leerkracht boeken presenteert aan zijn klas (cijfers weergegeven in percentages).

Presenteert u als leerkracht zelf ook boeken?	Deelnemend	Niet deelnemend
Heel vaak	3,1	2,2
Vaak	15,4	17,4
Soms	55,4	54,3
Zelden	15,4	23,9
Zeer zelden	10,4	2,2

Tabel. 3.5b Mate waarin de leerkracht boeken presenteert aan zijn klas (slecht 1 - 5 goed).

Presenteert u als leerkracht zelf ook boeken?	Deelnemend	Niet deelnemend
Gemiddelde	3,2	3,0

Tabel. 3.6 Stimuleert de leerkracht leerlingen te praten over boeken door hen boekbesprekingen te laten houden (cijfers weergegeven in percentages).

Laat u de leerlingen boekpresentaties houden?	Deelnemend	Niet deelnemend
Ja	90,5	87,3
Nee	9,5	12,7

Tabel. 3.7a Mate waarin gelezen boeken op creatieve manieren worden verwerkt (cijfers weergegeven in percentages).

Worden gelezen boeken op creatieve manieren verwerkt?	Deelnemend	Niet deelnemend
Heel vaak	1,5	0
Vaak	9,2	8,7
Soms	58,5	56,5
Zelden	20	21,7
Zeer zelden	10,8	13

Tabel. 3.7b Mate waarin gelezen boeken op creatieve manieren worden verwerkt.

Worden gelezen boeken op creatieve manieren verwerkt?	Deelnemend	Niet deelnemend
Gemiddelde	3,3	3,4

Tabel. 3.8a Mate waarin de leerlingen worden betrokken bij het onderhouden van de collectie boeken (cijfers weergegeven in percentages).

Laat u de kinderen bijdragen aan de zorg voor de boeken?	Deelnemend	Niet deelnemend
Heel vaak	9,7	8,9
Vaak	58,1	37,8
Soms	30,6	40
Zelden	1,6	13,3
Zeer zelden	0	0

Tabel. 3.8b Mate waarin de leerlingen worden betrokken bij het onderhouden van de collectie boeken (slecht 1 - 5 goed). *Significant afwijkend.*

Laat u de kinderen bijdragen aan de zorg voor de boeken?	Deelnemend	Niet deelnemend
Gemiddelde	2,2	2,6

Tabel. 3.9 Worden kinderen gestimuleerd leeservaringen te delen met behulp van een leesaffiche (cijfers weergegeven in percentages).

Heeft u een prikbord/leesaffiche in de klas waarmee kinderen elkaar kunnen wijzen op goede boeken?	Deelnemend	Niet deelnemend
Ja	13,8	4,3
Nee	86,2	95,7

Tabel. 3.10a Mate waarin de leerkracht praat met de kinderen over hun leeservaringen (cijfers weergegeven in percentages).

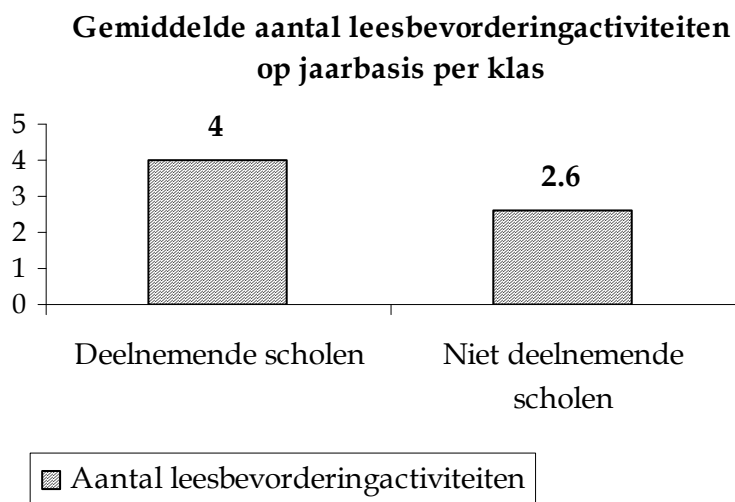
Praat u met uw kinderen over de gelezen boeken?	Deelnemend	Niet deelnemend
Heel vaak	4,6	4,3
Vaak	32,3	47,9
Soms	56,9	41,3
Zelden	3,1	6,5
Zeer zelden	3,1	0

Tabel. 3.10b Mate waarin de leerkracht praat met de kinderen over hun leeservaringen (slecht 1 - 5 goed).

Praat u met uw kinderen over de gelezen boeken?	Deelnemend	Niet deelnemend
Gemiddelde	2,7	2,5

§ 4 Aantal leesbevorderingprojecten op jaarbasis

Tabel 4.1 Gemiddelde aantal leesbevorderingactiviteiten op jaarbasis per klas.

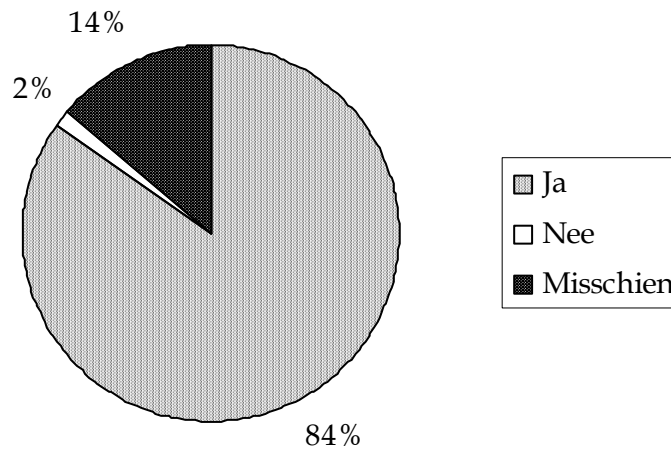

Tabel. 4.2 Keuze van deelname aan activiteiten op het gebied van leesbevordering (cijfers weergegeven in percentages).

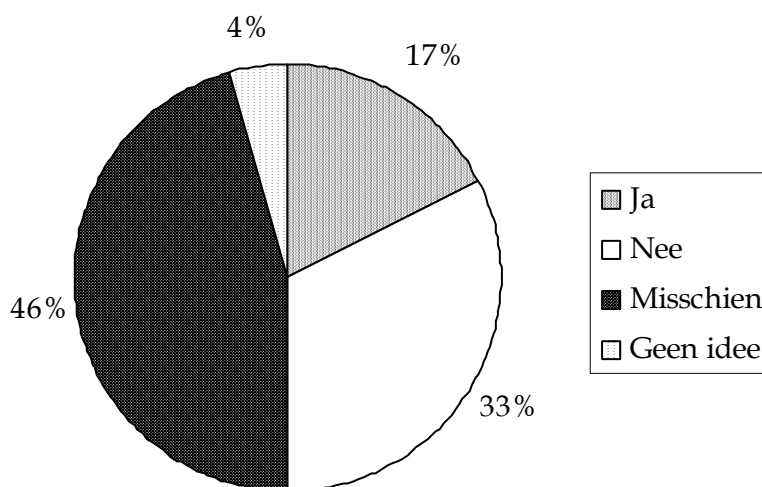
	Deelnemend	Niet deelnemend
Deelname Nederlandse Kinderjury	18,5	17,8
Aandacht Kinderboekenweek	98,5	80
Aandacht poëziewedstrijd	18,5	13,3
Inrichten leestafel (buiten de Kinderboekenweek om)	41,5	42,2
Bezoek bibliotheek	55,4	68,9
Bezoek boekwinkel	6,2	4,4
Bezoek van een schrijver	40	20
Overige activiteiten op het gebied van leesbevordering	23,1	15,6

§ 5 Deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd volgend jaar

Fig. 5.1 Verwachting van deelnemende scholen of zij volgend jaar meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd

Fig. 5.2 Verwachting van niet deelnemende scholen of zij volgend jaar meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd

§ 6 Promotie en communicatie

Tabel. 6.1 Bekend met De Nationale Voorleeswedstrijd voor het invullen van de enquête (cijfers weergegeven in percentages).

Was u voor het invullen van deze vragenlijst al bekend met de inhoud van De Nationale Voorleeswedstrijd?	Niet deelnemend
Ja	86,7
Nee	13,3

Tabel. 6.2 Indien bekend met De Nationale Voorleeswedstrijd, heeft de leerkracht ooit deelname overwogen (cijfers weergegeven in percentages).

Heeft u wel eens serieus overwogen om mee te doen?	Niet deelnemend
Ja	45
Nee	55

Tabel. 6.3 Of er bij het overwegen van deelname ook een informatiepakket is aangevraagd (cijfers weergegeven in percentages).

Is er toen een informatiepakket aangevraagd?	Niet deelnemend
Ja	57,8
Nee, omdat we hadden besloten toch niet mee te doen.	26,3
Nee, omdat ik hier niet van op de hoogte was.	5,3
Nee, omdat we te grote klassen met zorg hadden.	5,3
Nee, omdat we op school jaarlijks een eigen voorleeswedstrijd houden.	5,3

Tabel. 6.4 Aantal niet deelnemende scholen dat in het verleden ooit heeft meegedaan aan De Nationale Voorleeswedstrijd (aantal weergegeven in absolute getallen).

Heeft u toen met uw klas mee gedaan?	Niet deelnemend
Ja	9
Nee, omdat er geen echte kandidaten waren	1

Tabel. 6.5 Manier waarop in contact gekomen met De Nationale Voorleeswedstrijd (cijfers weergegeven in percentages).

Hoe bent u in contact gekomen met De Nationale Voorleeswedstrijd?	Deelnemend
Via een collega	32,8
Via internet	3,1
Via een informatiebulletin/vaktijdschrift	9,4
Via de mailing van het CPNB met alle kinderboeken activiteiten	42,2
Via de bibliotheek	9,4
Anders	3,1

Tabel. 6.6 Mailing CPNB met alle kinderboekenactiviteiten (cijfers weergegeven in percentages).

Ontvangt uw school de jaarlijkse mailing van het CPNB met alle kinderboekenactiviteiten?	Deelnemend	Niet deelnemend
Ja	66,2	57,8
Nee	7,7	8,9
Weet niet	26,2	33,3

§ 7 Overweging deelname niet deelnemende scholen

Tabel. 7.1 Lijkt het niet deelnemende scholen leuk om volgend jaar aandacht te besteden aan De Nationale Voorleeswedstrijd (cijfers weergegeven in percentages).

Zou u het leuk lijken om komend jaar aandacht te besteden aan De Nationale Voorleeswedstrijd?	Niet deelnemend
Ja	56,5
Nee	43,5

22 van de 46 niet deelnemende scholen geeft een reden om wel mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd;

- Voor de leesbevordering.
- Het mij goed lijkt voor de kinderen.
- Lezen een goede zaak is.
- Het een goed initiatief is.
- We lezen willen bevorderen.
- Het een leuke manier is met lezen, leesbevordering bezig te zijn.
- Lezen zo belangrijk is.
- De kinderen altijd heel enthousiast zijn.
- Het lezen leuk is.
- Stimulerend/leesbeleving.
- Kinderen dan ervaren dat het voorlezen ook lezen aantrekkelijker en boeiender voor andere kinderen kan zijn.
- Ik nu een enkelvoudige groep heb.

- Je de leerlingen motiveert om te gaan lezen.
- Ik het lezen door kinderen erg belangrijk vind.
- Ik lezen heel belangrijk vind.
- Omdat het lezen op een leuke manier gestimuleerd wordt.
- Het voor de kinderen wellicht een aantrekkelijke wedstrijd is.
- Lezen erg belangrijk is.
- Wij het heel belangrijk vinden dat kinderen lezen.
- Het belangrijk is dat kinderen lezen.
- Het een manier is om lezen te bevorderen.
- Het goed is voor de taalontwikkeling om te luisteren.

Tabel. 7.2 Mogelijke belemmeringen voor deelname (cijfers weergegeven in percentages).

Zijn er belemmeringen voor deelname?	Deelnemend	Niet deelnemend
Ja	12,3	52,2
Nee	87,7	47,8

32 van de 46 leerkrachten geeft aan waarom zij er bewust voor kiezen niet deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd;

- Ik heb nu groep 8 en op onze school worden voorleeswedstrijden tot en met groep 7 gehouden.
- Wij niet zo houden van een wedstrijdelement bij cognitieve vakken.
- Je bij wijze van spreken van tevoren al weet wie er wint. Het uitsluiten van heel veel kinderen.
- Het programma al zo vol zit.
- De jurering tijdens de wedstrijd tamelijk oubollig is; het standaardbeeld voorlezen van 30 jaar terug wordt beloond!
- Onbekend met de inhoud.
- Nieuwe leerkracht groep 7/8.
- Er maar twee kinderen in de bovenbouw waren.
- Kosten zouden een belemmering kunnen zijn.
- Kosten.
- Wij op school onze eigen voorleeswedstrijd hebben.

- De periode.
- Bezoek finales Voorleeswedstrijden.
- Er al zoveel is. Gedoe, inhoudelijk.
- Omdat we op dit moment met een leesproject bezig zijn.
- Druk lesprogramma, met veel andere activiteiten.
- Drukte die er toch al is in een schooljaar.
- Het qua organisatie en tijd voor ons geen prioriteit heeft. Gedoe (meerdere groepen 7 en 8).
- Het niet past binnen onze onderwijsvisie.
- Veel gedoe. We hebben te veel activiteiten buiten de lessen.
- Voldoende andere activiteiten en het gedrag van de leerlingen; luisterhouding, respect naar voorlezer.
- Gedoe.
- De organisatie van alles.
- Je kunt niet steeds met de hele klas mee. Dat is juist wel leuk.
- Genoeg andere activiteiten
- Het standpunt van het schoolbestuur: Reformatorisch. Het programma in een combinatieklas overvol is.
- Te druk.
- Combinatiegroep 6/7.
- Veel mutaties onder de leerlingen waardoor er geen sprake is van een stabiele situatie.
- Geen tijd.
- Tijdgebrek wegens andere projecten, kosten.
- We houden op school jaarlijks een interne Voorleeswedstrijd.

Tabel. 7.3 Als deze zaken verbeterd zouden worden of de leerkracht dan wel zou deelnemen (cijfers weergegeven in percentages).

Mochten deze zaken verbeterd worden zou u dan wel mee doen?	<i>Niet deelnemend</i>
Ja	15,2
Nee	24,2
Misschien	39,4
Geen antwoord	21,2

§ 8 *Uitwerking De Nationale Voorleeswedstrijd op de scholen*

Tabel. 8.1a Mate waarin leerlingen die niet voorlezen actief worden betrokken bij De Voorleeswedstrijd.

Worden de kinderen die niet deelnemen als voorlezer ook actief betrokken bij de activiteit?	Deel-nemend
Ja, zij worden op andere manieren bij De Voorleeswedstrijd betrokken.	95,4
Nee, alleen de kinderen die werkelijk voorlezen zijn actief betrokken bij De Voorleeswedstrijd.	4,6

Tabel. 8.1b Manieren die scholen aangeven waarop zij niet deelnemende leerlingen weten te betrekken bij De Voorleeswedstrijd (cijfers weergegeven in percentages).

Op welke manier worden de leerlingen betrokken bij De Nationale Voorleeswedstrijd?	Deel-nemend
Het verzinnen van yells en/of het maken van een spandoek	17,7
Bezetten van de jury	7,9
Opbouw van het podium	12,9
Publiek	22,6
Iedereen doet mee	8,1
Overige manieren om kinderen te betrekken	3,1

§ 9 *Beoordeling wedstrijd door deelnemende scholen*

Tabel. 9.1a Beoordeling slagen opzet De Nationale Voorleeswedstrijd (cijfers weergegeven in percentages).

Vindt u De Nationale Voorleeswedstrijd slagen in opzet; kinderen laten beseffen hoe plezierig lezen is?	Deelnemend
Goed	28,1
Redelijk	35,9
Voldoende	28,1
Matig	7,8
Slecht	0

Tabel. 9.1b Beoordeling slagen opzet De Nationale Voorleeswedstrijd (slecht 1 – 5 goed).

Vindt u De Voorleeswedstrijd slagen in opzet; kinderen laten beseffen hoe plezierig lezen is?	Deelnemend
Gemiddelde	3,8

Tabel. 9.2a Beoordeling De Nationale Voorleeswedstrijd als leesbevorderingactiviteit (cijfers weergegeven in percentages).

Ik beschouw De Nationale Voorleeswedstrijd als een ... leesbevorderingactiviteit.	Deelnemend
Zeer goede	16,9
Goede	63,1
Gemiddelde	18,5
Matige	1,5
Slechte	0

Tabel. 9.2b Beoordeling De Nationale Voorleeswedstrijd als leesbevorderingactiviteit (zeer goede 1 – 5 slechte).

Ik beschouw De Nationale Voorleeswedstrijd als een ... leesbevorderingactiviteit.	Deelnemend
Gemiddelde	2

§ 10 Algemene gegevens

Tabel 10.1 Verdeling van geslacht binnen de steekproef (weergegeven in percentages).

	Deelnemend	Niet deelnemend
Man	28	45,7
Vrouw	72	54,3

Tabel 10.2 Positie van de respondent binnen de school (weergegeven in percentages).

	Deelnemend	Niet Deelnemend
Leerkracht groep 7	16	13
Leerkracht groep 8	37	35
Leerkracht groep 6/7	14	11
Leerkracht groep 7/8	23	37
Leerkracht groep 5/6/7/8	0	2
Leerkracht groep 6/7/8	3	2
Directeur	5	0
Leescoördinator	1	0
Logopedist	1	0

Tabel 10.3 Verdeling onderwijstypen (weergegeven in percentages).

	Deelnemend	Niet deelnemend
Bijzonder basisonderwijs	59	72
Openbaar basisonderwijs	35	22
Speciaal basisonderwijs	5	6
Speciaal onderwijs	1	0

Tabel 10.4 Verdeling onderwijsvisie (weergegeven in percentages).

	Deelnemend	<i>Niet deelnemend</i>
Montessori	1,5	2
Dalton	8	7
Rudolf Steiner	1,5	2
Jenaplan	0	2
Ontwikkelingsgericht	3	0
Geen specifieke onderwijsvisie	86	87

Tabel 10.5 Verdeling soort school (weergegeven in percentages).

	Deelnemend	Niet deelnemend
Dorpsschool	60	57
Streekschool	8	11
Stadsschool	32	32

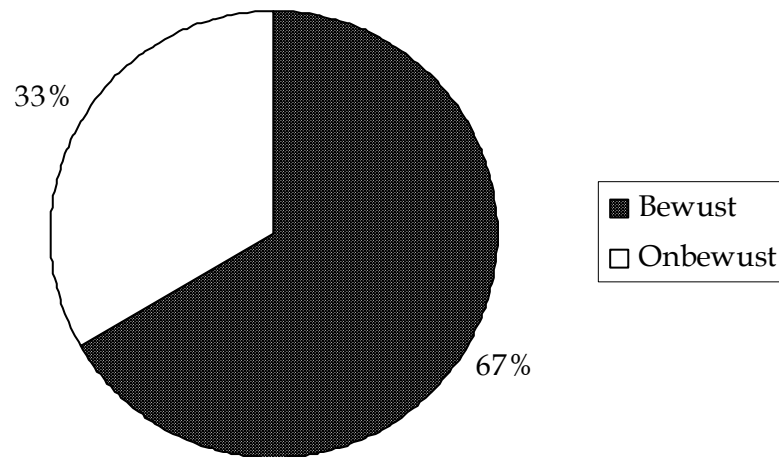
Tabel 10.6 Schoolgrootte in klassen⁴⁷ van deelnemende ten opzichte van niet deelnemende scholen (cijfers weergegeven in percentages).

Schoolgrootte	Deelnemend	Niet deelnemend
Klein: ≤ 199	43,8	56,5
Gemiddeld: 200 - 499	48,4	41,3
Groot: ≥ 500	7,8	2,2

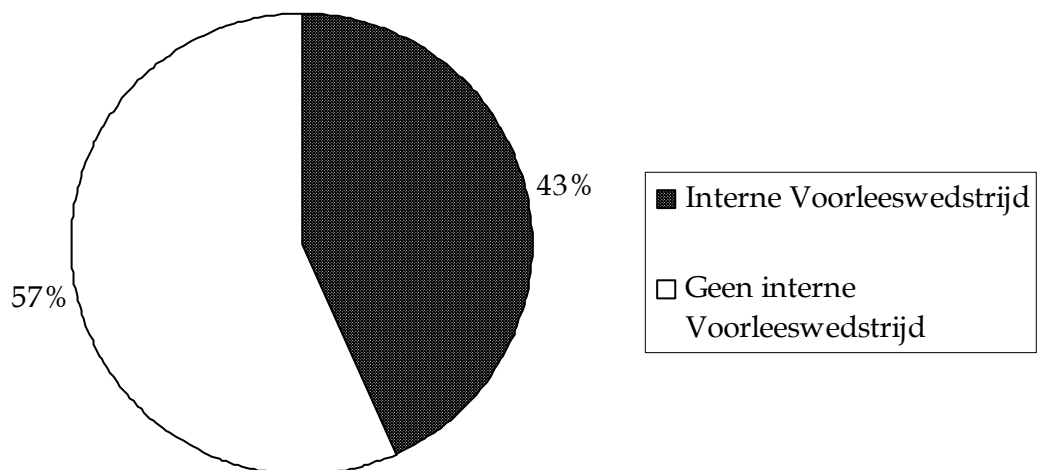
⁴⁷ http://www.minocw.nl/documenten/onderwijs-po-doc-poincijfers_h2.pdf, p. 2 (04-08)

Bijlage 6 Resultaten onderzoeksfase 2

Fig. 1 Mate waarin afhakende scholen een bewuste keuze maken niet deel te nemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd

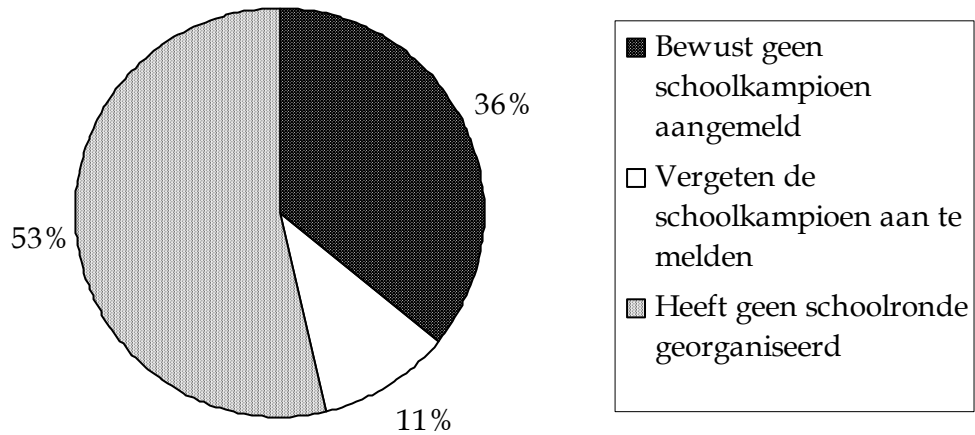

Fig. 2 Verdeling afhakende scholen in de mate waarin zij al dan niet een schoolronde organiseren

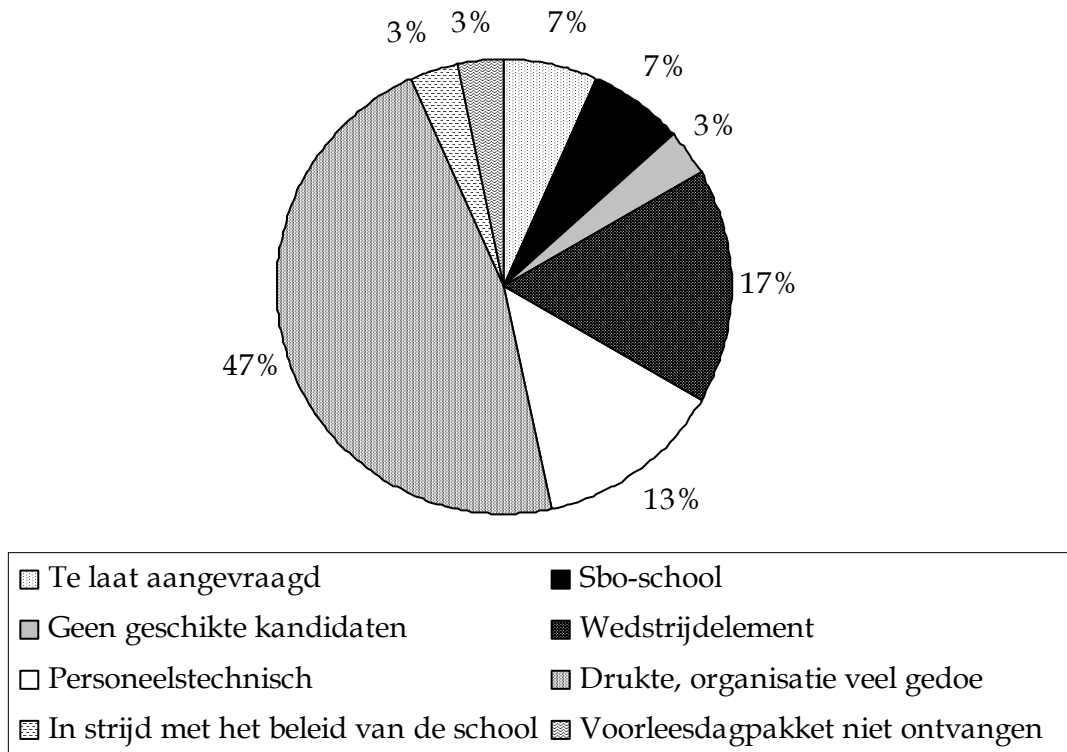

Fig. 3 Mate waarin afhakende scholen bewust kiezen voor het niet aanmelden van een schoolkampioen

Fig. 4 Redenen waarom afhakende scholen besluiten van deelname af te zien

Bijlage 7 Schema organisatie De Nationale Voorleeswedstrijd voor de groepsleerkracht

Week: t/m 36/37	Ontvangst pakket	Klas vertellen over het project De Nationale Voorleeswedstrijd. Meegeven na te denken over deelname.
Week: 36/37	Tips en ideeën voor goed voorlezen	Uitleggen wat er onder goed voorlezen wordt verstaan en welke boeken geschikt zijn voor de wedstrijd. Eventueel voorbeeld video/dvd materiaal rondom voorlezen laten zien zodat het voor de kinderen gaat leven.
Week: 38	Inventariseren deelname en plannen van de schoolwedstrijd	Inventariseren wie er mee willen doen. Kinderen die niet mee willen doen erop wijzen dat zij ook op andere manieren een bijdrage kunnen leveren zoals; het bezetten van de jury, opbouw van het podium, een ander optreden verzorgen etc. Datum vast leggen waarop de schoolwedstrijd plaatsvindt. Indien de andere klassen komen kijken kunnen de leerlingen uitnodigingen maken voor de betreffende groepen.
Week: 40/41	De schoolwedstrijd	De schoolwedstrijd kan bijvoorbeeld in de periode van de Kinderboekenweek worden gehouden.
Week: 45/46	Maken van spandoeken en/of yells voor de schoolkampioen	De leerlingen kunnen samen een spandoek maken en een yell verzinnen om hun klasgenoot aan te moedigen in de vervolgronden.

Week: 47	Aanmelden schoolkampioen	Belangrijk is dat de schoolkampioen voor 1 december wordt aangemeld om deel te kunnen nemen aan de landelijke wedstrijd.
Week: 2 weken voor de ronde	Regelen bezoek regionale ronde	Wie gaat er mee van de leerlingen en leerkrachten om de schoolkampioen aan te moedigen? Komen er ook familieleden?
Week: januari tot half maart	Bezoek regionale ronde	Bezoek van de regionale wedstrijd.
Week: eerstvolgende schooldag na de ronde	Verslag van de regionale ronde	Besprek met de klas hoe het project tot dan toe is verlopen.
Week: 2 weken voor de ronde	Regelen bezoek provinciale ronde	Wie gaat er mee van de leerlingen en leerkrachten om de schoolkampioen aan te moedigen? Komen er ook familieleden?
Week: half maart tot begin april	Bezoek provinciale ronde	Bezoek van de provinciale wedstrijd.
Week: eerstvolgende schooldag na de ronde	Verslag van de provinciale ronde	Besprek met de klas hoe het project tot dan toe is verlopen.
Week: 3 weken voor de finale	Regelen bezoek landelijke finale	Wie gaat er mee van de leerlingen en leerkrachten om de schoolkampioen aan te moedigen? Komen er ook familieleden?

Week: half mei	Bezoek landelijke finale	Bezoek van de landelijke finale.
Week: eerstvolgende schooldag na de finale	Verslag landelijke finale	Bespreek met de klas hoe het project is verlopen.

NB. In het uiteindelijke stappenplan moeten overal weeknummers worden vermeld zodat de leerkrachten precies weten wanneer ze de verschillende dingen moeten doen.